

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Michaela Glozygová

**Problematika uznání a výkonu cizích rozhodnutí se zaměřením na vybrané
španělsky mluvící země mimo EU**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Olomouc 2017

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „*Problematika uznání a výkonu cizích rozhodnutí se zaměřením na vybrané španělsky mluvící země mimo EU*“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Břestě dne 19. března 2017

Michaela Glozygová

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, panu Mgr. et Mgr. Lukáši Ryšavému, za jeho ochotu, trpělivost, věcné komentáře a podněty při vypracování práce.

Dále patří velké poděkování všem, kteří mě motivovali a byli mou oporou nejen při zpracování této práce, ale také v průběhu celého studia.

Obsah práce

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1. Uznání a výkon cizích rozhodnutí	8
1. 1. Obecný výklad o uznání a výkonu rozhodnutí	8
1. 2. Uznání cizích rozhodnutí	10
1. 3. Výkon cizích rozhodnutí	10
2. Komparace dotčené právní úpravy v rámci nařízení EU	12
2. 1. Porovnání nařízení EU	12
2. 2. Aplikace nařízení v rámci procesu uznání a výkonu cizích rozhodnutí	15
2. 3. Vztah práva EU k třetím zemím	17
3. Právní předpisy vybraných španělsky mluvících zemí mimo EU vztahující se k úpravě uznání a výkonu cizích rozhodnutí	19
3. 1. Argentina	19
3. 2. Uruguay	21
3. 3. Mexiko	24
3. 3. 1. Vnitrostátní právní předpisy	24
3. 3. 2. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu	26
3. 4. Společné mezinárodní dokumenty	30
3. 4. 1. Convención Interamericana sobre eficacia extraterritorial de las sentencias extranjeras y laudos arbitrales extranjeros	30
3. 4. 2. Convención Interamericana sobre competencia en la esfera internacional para la eficacia extraterritorial de las sentencias extranjeras	32
3. 4. 3. Protocolo de Las Leñas de Cooperación y Asistencia Jurisdiccional en materia Civil, Comercial, Laboral y Administrativa	33
4. Rozbor české právní úpravy v rámci dotčené problematiky	35
4. 1. Historické souvislosti, koncepce zákonné úpravy	35
4. 2. Obecně k aplikaci ZMPS	35
4. 3. Úprava uznání a výkonu rozhodnutí v ZMPS	36
4. 3. 1. Obecná úprava uznání a výkonu cizích rozhodnutí (§ 14 - § 16 ZMPS)	36
4. 3. 2. Důvody pro odepření uznání cizího rozhodnutí	39
4. 3. 3. Uznání a výkon cizích rozhodnutí vyžadující tzv. exequatur (§ 17 – 19 ZMPS)	40
Závěr	43
Použité zdroje	46
Shrnutí, Abstract	55
Klíčová slova, Key words	56

Seznam použitých zkratk

Brusel I	Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Brusel I bis	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Bruselská úmluva	Úmluva o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ze dne 27. září 1968
CGP	Código General del Proceso
CISE	Convención Interamericana sobre competencia en la esfera internacional para la eficacia extraterritorial de las sentencias extranjeras
CISL	Convención Interamericana sobre eficacia extraterritorial de las sentencias extranjeras y laudos arbitrales extranjeros
ČR	Česká republika
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
Haagská úmluva	Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu, ze dne 30. června 2005
LLP	Protocolo de Las Leñas de Cooperación y Asistencia Jurisdiccional en materia Civil, Comercial, Laboral y Administrativa (tzv. Las Leñas protocol)
Luganská úmluva	Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ze dne 30. října 2007
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
SDEU	Soudní dvůr EU
ZMPS	Zákon č. 91/2012, Sb., o mezinárodním právu soukromém
ZMPS 1963	Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Úvod

V mé diplomové práci s názvem: „*Problematika uznání a výkonu cizích rozhodnutí se zaměřením na vybrané španělsky mluvící země mimo EU*“ se budu, jak již název napovídá, zabývat jednou z hlavních oblastí mezinárodního práva soukromého procesního, čímž je proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí. Bez této úpravy by si šlo asi jen stěží představit uzavírání mezinárodních závazků v oblasti soukromého práva, a především vyvozování jejich důsledků, resp. vynucování prostřednictvím soudního aparátu. Nejen občané EU totiž mají možnost pracovat a podnikat v zahraničí, či uzavírat manželské svazky s příslušníky jiných států, apod. Rovněž narůstá počet obchodních smluv či předpisů, které se snaží o odstranění překážek v mezinárodní obchodní sféře. Stejně tak je oblíbený cestovní ruch nebo investování peněžních prostředků v zahraničí. Díky tomu, i dalším okolnostem, dochází ke vzniku přeshraničních sporů s mezinárodním prvkem, které je potřeba řešit.

Ačkoliv většina států nevede statistiky ohledně počtu žádostí o uznání a výkon cizích rozhodnutí,¹ mám za to, že vzhledem k neustálému přesunu zboží, osob a jejich majetku v rámci celého světa je tato úprava nezbytnou součástí všech právních řádů jednotlivých států. Domnívám se tedy, že i nadále v budoucnu bude tato dotčená problematika často využívána a jednotliví účastníci řízení se budou domáhat právní úpravy, která bude nejpříznivější pro řešení jejich sporu.

Cílem mé diplomové práce je zejména porovnání odlišných právních úprav za účelem zjištění, zda v oblasti uznání a výkonu cizích rozhodnutí dochází z hlediska států ke stejnému přístupu a úpravě řízení, dále zda je právní úprava roztržštěná, případně jestli není nutné nějaký předpis novelizovat. Jelikož jsem při psaní byla omezena rozsahem, má práce není rozpracována do nejrůznějších detailů a podrobností,² které by bylo možné vzhledem k obsahu sepsat do samostatné publikace. Úkolem mé práce není jen popsat podmínky pro proces řízení o uznání a výkonu cizích rozhodnutí, což se samozřejmě bez této části neobejde, ale i zhodnotit jednotlivé odlišnosti a jejich možné problémy v praktickém využití.

Svou práci jsem se pokusila pojmout poněkud komplexněji, neboť nabízí srovnání právních úprav nejen z pohledu vnitrostátního práva, ale i práva EU k vybraným zemím Latinské Ameriky. Co se týče poslední zmíněné úpravy, považuji svou práci za ojedinelou, neboť jsem se zatím nesešla s českou literaturou, která by měla podobný obsah a poskytovala ucelený přehled v dané

¹ Stejně tak jako u uznaných či vykonaných cizích rozhodnutí.

² Např. jednotlivé způsoby výkonu rozhodnutí a jejich podmínky (např. veřejná dražba, příkázání pohledávky, srážky ze mzdy, apod.), dále pak samostatná právní úprava v jednotlivých federálních obvodech dotčených španělsky mluvících zemí.

oblasti. Z tohoto důvodu se převážná část mé práce bude opírat zejména o různorodé zahraniční zdroje.

Jakkoliv se může zdát, oproti očekávání plynoucího z názvu práce, že obsah nemá žádnou souvislost, domnívám se, že tomu tak není. ČR nemá v rámci dotčené problematiky upraven svůj vztah pomocí mezinárodních smluv s vybranými španělsky mluvícími zeměmi, tudíž se bude muset aplikovat vnitrostátní právní úprava. Jelikož je ČR členským státem EU, je povinna reflektovat komunitární právo do svého právního řádu. Navíc vybrané země jsou také součástí společenství států,³ tudíž se nabízí otázka, zda oba systémy⁴ jsou nastaveny efektivně a odpovídají posledním trendům ve vývoji mezinárodního práva soukromého. V posledních letech navíc došlo v rámci ČR a EU k přijetí nových předpisů v dotčené oblasti,⁵ tudíž se jeví jako vhodné podrobit dané právní předpisy komparaci za účelem zjištění, zda nová úprava přinesla lepší podmínky pro dotčené strany, aby dosáhly svého práva.

Práce je formálně rozdělena do čtyř kapitol, přičemž v první z nich se zabývám úvodem do dotčené problematiky a to vymezením pojmů uznání a výkon cizích rozhodnutí. Předmětem druhé kapitoly je porovnání obsahu nařízení Brusel I a Brusel I bis v rámci uznání a výkonu cizích rozhodnutí, a také se zde zamýšlím nad možností aplikace unijního práva pro nečlenské státy. Třetí nejobsáhlejší kapitola je zaměřena na vybrané Latinské země Střední a Jižní Ameriky. Vzhledem k rozdílným právním systémům a státnímu zřízení je tato práce konkrétněji zaměřena na Argentinu, Uruguay a Mexiko. Je zde zmínka nejen o jejich vnitrostátní právní úpravě uznání a výkonu cizích rozhodnutí, ale i o mezinárodních smlouvách a úmluvách, které se dotýkají dané oblasti. Ve čtvrté kapitole rozebírám českou vnitrostátní právní úpravu v rámci ZMPS. Jelikož došlo k přijetí nového zákona o mezinárodním právu soukromém, je v této části věnována také pozornost jednotlivým změnám, které se vztahují na proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí.

Při zpracování této práce využiji zejména komparativní metodu, která se předně využívá při aplikaci práva v dotčené oblasti (mezinárodní právo soukromé), vycházet budu rovněž částečně z historických souvislostí v daných zemích. Mimo metod je má práce doplněna o mé subjektivní názory a myšlenky, které se vyskytly při psaní této práce.

Na závěr dodávám, že diplomová práce koresponduje se stavem dotčené právní úpravy ke dni 1. ledna 2017.

³ MERCOSUL (Mercado común del Sur) je regionálním sdružením volného obchodu, založeným dne 26. března 1991 v Jižní Americe čtveřicí zakládajících států: Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay (PIZZOLO, Calogero. *Pensar el Mercosur*. Argentina: Ediciones Jurídicas Cuyo, 1998, s. 273).

⁴ MERCOSUL vs. právo EU.

⁵ ZMPS, Brusel I bis.

1. Uznání a výkon cizích rozhodnutí

1. 1. Obecný výklad o uznání a výkonu rozhodnutí

„Mezinárodní právo soukromé je souborem právních norem, které výlučně upravují soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem.“⁶ Jelikož je mnohdy potřeba tyto vztahy upravit pomocí rozhodnutí soudů či jiných orgánů, je třeba mít upravenou i procesní část v této oblasti. To má na starost mezinárodní právo (soukromé) procesní, které je vnímáno jako součást mezinárodního práva soukromého. Právě do oblasti mezinárodního práva procesního je zařazena i otázka uznání a výkonu cizích rozhodnutí,⁷ která bude předmětem této práce.

Neexistuje právní akt, jenž by komplexně reguloval úpravu uznání a výkonu cizích rozhodnutí.⁸ Proto je problematika uznání a výkonu cizích rozhodnutí upravena v několika skupinách právních předpisů, přičemž se jedná zejména o:

a) mezinárodní smlouvy

V případě mezinárodních smluv je dotčená problematika upravena především ve smlouvách o mezinárodní právní pomoci či zvláštních smlouvách o uznání a výkonu rozhodnutí.⁹ Vztah mezinárodních smluv a vnitrostátního práva v oblasti uznání a výkonu je upraven v § 2 ZMPS, kdy úprava obsažená v zákoně se použije jen tehdy, nestanoví-li něco jiného mezinárodní smlouva.

Česká republika je v této oblasti vázána řadou mnohostranných mezinárodních smluv – např. Úmluvou o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční a nákladní dopravě (tzv. „CMR“),¹⁰ Úmluvou o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí o vyživovací povinnosti k dětem,¹¹ apod. - ale i dvoustrannými mezinárodními smlouvami.¹²

⁶ KUČERA, Zdeněk, PAUKNEROVÁ, Monika, RŮŽIČKA, Květoslav a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk, 2015, s. 27-28.

⁷ HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé: procesní otázky*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 8.

⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára a kolektiv. *Czech private international law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 60.

⁹ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 5. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 320.

¹⁰ Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě („CMR“), Ženeva 1956, vyhlášená pod č. 11/1975 Sb., dne 27. listopadu 1974.

¹¹ Úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o vyživovací povinnosti, vyhlášená pod č. 132/1976 Sb., dne 23. srpna 1976.

¹² Např. Úmluva mezi Republikou československou a Republikou portugalskou o uznání a výkonu soudních rozhodnutí, publikována pod číslem 23/1931 Sb.

b) právo EU

Právo EU obsahuje celou řadu přímo použitelných předpisů, které upravují otázky uznání a výkonu cizích rozhodnutí. Jedná se např. o nařízení Brusel I a Brusel I bis, nařízení ve věcech vyživovací povinnosti,¹³ nařízení Brusel II a,¹⁴ nařízení o dědictví,¹⁵ a další. Co se týká uplatnění nařízení vůči ostatním právním předpisům, platí zde přednostní aplikace nařízení před vnitrostátním právem. Pro vztah nařízení a mezinárodních smluv není jednotné řešení. Jednou z variant je výslovná úprava vzájemného vztahu nařízení a mezinárodní smlouvy v ustanovení samotného nařízení (např. čl. 71 a 72 Brusel I bis). Pokud tomu tak není, pohlížíme na mezinárodní smlouvy jako na prameny na úrovni vnitrostátních předpisů, a proto bude mít unijní úprava přednost.

c) vnitrostátní předpisy jednotlivých států

V České republice je proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí upraven v ZMPS, který nahradil předchozí ZMPS z roku 1963. Tento nový právní předpis byl připravován v rámci rekodifikace soukromého práva, kdy hlavní pozornost byla věnována zejména přípravě nového občanského zákoníku¹⁶ a zákonu o obchodních korporacích.¹⁷

Je nutné podotknout, že ZSMP se v souladu s § 2 ZSMP použije jen tehdy, není-li použitelná mezinárodní smlouva či přímo použitelný předpis EU.

Pro všechny tyto předpisy je charakteristické, že proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí je vázán splněním řady podmínek. Důvodem tohoto stanoviska může být nedůvěra států v nestrannost cizích rozhodnutí či obava, že v dané věci bude rozhodnuto spíše ve prospěch vlastních fyzických a právnických osob daného státu.¹⁸

Předpisy upravující danou problematiku se neustále vyvíjí, což je dáno prohlubujícími se vztahy států v oblasti mezinárodního práva soukromého, společnou politikou či ekonomickou spoluprací a dalšími faktory. Jak si lze všimnout, tak nejvíce se mění úprava evropských předpisů,

¹³ Nařízení Rady ES ze dne 18. prosince 2008, č. 4/2009, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti, úřední věstník L 7, 10. ledna 2009.

¹⁴ Nařízení Rady ES ze dne 27. listopadu 2003, č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti, úřední věstník L 338, 23. prosince 2003 (pozn. v praxi se využívá i označení Brusel II bis).

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 4. července 2012, č. 650/2012, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, úřední věstník L 201, 27. července 2012.

¹⁶ Aktuální znění: zákon č. 89/2012, Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Aktuální znění: zákon č. 90/2012, Sb., o obchodních společnostech a družstvech („zákon o obchodních korporacích“), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 5. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014, s. 319.

neboť snahou EU je standardizace stejného postupu členských států v řešení daných otázek, které jsou ovlivněny nejen aktuálními problémy, ale i ponaučením z aplikace předchozích předpisů a rozvíjející se judikatuře ESD.

1. 2. Uznání cizích rozhodnutí

Uznání rozhodnutí lze charakterizovat jako proces, který spočívá v „*přiznání právních účinků cizímu rozhodnutí jako rozhodnutí tuzemskému.*“¹⁹ V případě uznání cizího rozhodnutí na území ČR tak dochází k postavení cizího rozhodnutí naroveň českému, a to díky jeho adaptaci na zdejší poměry.²⁰

Podmínka zvláštního procesu uznání cizích rozhodnutí je projevem nezasahování do státní suverenity jiného státu.²¹ To znamená, že rozhodnutí daného státu mají své účinky jen ve státě původu, a stát není oprávněn vyžadovat, aby jeho rozhodnutí bylo účinné i na území jiných zemí. Z obecného mezinárodního práva státům nevyplývá povinnost, aby cizí rozhodnutí uznaly, záleží tak na každém státu, zda a za jakých podmínek k uznání rozhodnutí přistoupí.²²

Uznání cizího rozhodnutí se může uplatnit například v případě, kdy oprávněný nemůže dosáhnout splnění svého rozhodnutí v tuzemském státě, neboť povinná osoba zde nemá žádný majetek a ani dobrovolně nesplní svůj závazek. Aby oprávněná osoba dosáhla svého, musí se obrátit na orgány jiného státu, v němž má povinný majetek a je zde potenciál pro uznání rozhodnutí a jeho následný výkon.

Hrnčířiková s Ryšavým²³ považují rozhodnutí o uznání rozhodnutí za *tzv. štít*, který brání zahájení řízení v téže věci, popř. uznání dalšího rozhodnutí – čím zdůrazňují jednu z překážek uznání rozhodnutí, a to *res iudicatae*.

1. 3. Výkon cizích rozhodnutí

K výkonu cizího rozhodnutí je možné přistoupit až poté, kdy bylo předmětné rozhodnutí uznáno dožádaným státem. V případě, že by nebyla splněna tato podmínka, by tedy nebylo logicky možné přistoupit k výkonu rozhodnutí. Stejně tak je uznání rozhodnutí důležité i pro jiné způsoby uplatňování daného rozhodnutí – např. provedení zápisu do matriky či katastru nemovitostí.²⁴

¹⁹ KUČERA, Zdeněk, PAUKNEROVÁ, Monika, RŮŽIČKA, Květoslav a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk, 2015, s. 375.

²⁰ VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 428.

²¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 310.

²² BRÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 96.

²³ HRNČIŘIKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé...* s. 132.

²⁴ BRÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 96.

Samotný výkon rozhodnutí spočívá v přinucení osoby, aby splnila povinnost, jež jí byla uložena daným rozhodnutím, a která dosud nebyla uskutečněna.²⁵

Jelikož se rozhodnutí přiznávají účinky tuzemského státu, je rovněž zřejmé, že samotný výkon rozhodnutí se uskutečňuje v souladu s vnitrostátními předpisy, které upravují výkon rozhodnutí.

Povinná osoba má možnost se domáhat odmítnutí výkonu rozhodnutí, má-li za to, že existuje nějaká překážka pro samotný výkon rozhodnutí. Důvody pro odepření výkonu rozhodnutí upravují jak evropské předpisy, tak i vnitrostátní úprava či uzavřené dohody mezi státy.

²⁵ KUČERA, Zdeněk, PAUKNEROVÁ, Monika, RŮŽIČKA, Květoslav a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé...* s. 375.

2. Komparace dotčené právní úpravy v rámci nařízení EU

2. 1. Porovnání nařízení EU

Problematikou uznání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech se na úrovni práva EU primárně zabývají dvě nařízení²⁶ – a to nařízení Brusel I a Brusel I bis, která nahradila předchozí tzv. Bruselskou úmluvu.²⁷ V obou případech nařízení se jedná o tzv. double contract, jelikož kromě úpravy procesu uznání a výkonu cizích rozhodnutí je v daných předpisech upravena i otázka mezinárodní příslušnosti. Je nutné poznamenat, že ačkoliv nařízení Brusel I je do značné míry identické s Bruselskou úmluvou, judikatura je v tomto směru již překonána novými ustanoveními zmíněného nařízení.²⁸

Literatura všeobecně uvádí poměrně široký výčet důvodů či podnětů pro změnu nařízení Brusel I – akademický výzkum, veřejné konzultace,²⁹ faktické uplatňování nařízení, či nedostatky vyslovené Komisí.³⁰ Dále např. Břicháček³¹ ve svém článku poukazuje na další pohnutku pro novelizaci nařízení, a to tzv. recast, což je metoda, která spočívá v přepracování a novelizaci předchozího textu právního předpisu. I samotná preambule nařízení Brusel I bis se vypořádává s příčinami změn v dané právní úpravě. Uvádí kupříkladu potřebu zdokonalit uplatňování některých ustanovení, zjednodušit volný pohyb rozhodnutí, nebo posílit přístup ke spravedlivému řízení.

Při porovnání dotčených předpisů je možné si všimnout, že výraznějších změn bylo dosaženo především v oblasti uznání a výkonu rozhodnutí, než u mezinárodní příslušnosti. Jak uvádí např. Čechová/Kočicová,³² nové nařízení Brusel I bis nepřináší převratné změny dané úpravy, ale pouze upřesňuje a vylepšuje některé dílčí otázky, které byly předmětem praxe, ale i akademických či veřejných projednávání.

²⁶ Jde o nařízení s nejširším rozsahem, vedle toho existují i jiná nařízení, která dopadají do oblasti občanských a obchodních věcí ve specifických případech - např. nařízení (ES) č. 861/2007, kterým se zřizuje evropské řízení o drobných nárocích; nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 4. července 2012, č. 650/2012, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení; a další.

²⁷ Bruselská úmluva ze dne 27. září 1968 o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

²⁸ BOHŮNOVÁ, Petra, KAPITÁN, Zdeněk. Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*, 2008, č. 6, s. 231.

²⁹ Zelená kniha o posouzení nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (KOM (2009)175), a její následná veřejná konzultace, uzavřená dne 30. června 2009.

³⁰ KOM (2009) 174, zpráva Komise evropských společenství o uplatňování nařízení Brusel I, ze dne 21. 4. 2009.

³¹ BŘICHÁČEK, Tomáš. Změny v obecném režimu uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních věcech v EU. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 5, s. 165.

³² ČECHOVÁ, Linda, KOČICOVÁ, Věra. *Brusel I bis aneb „nové“ nařízení Brusel I* [online]. epravo.cz, 23. ledna 2015 [cit. 19. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/brusel-i-bis-aneb-nove-narizeni-brusel-i-96753.html>>.

V oblasti upravující proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí můžeme najít následující změny obsahu dotčených nařízení Brusel I/Brusel I bis:

a) vypuštění prohlášení o vykonatelnosti (tzv. exequatur)³³

Důvody pro zrušení prohlášení o vykonatelnosti v novém nařízení Brusel I bis dle bodu 26 preambule k tomuto nařízení byly: vzájemná důvěra mezi členskými státy, časová náročnost a finanční nákladnost.

Možností zpomalení či zvrácení celého procesu díky absenci tzv. exequaturu se ve svém článku zabývají Valová a Mackovičová.³⁴ Polemizují zde nad možností dlužníka zpomalit proces uspokojení pohledávky prostřednictvím návrhu na odepření výkon rozhodnutí, kdy samotné rozhodnutí o odepření výkonu může být znovu napadeno opravným prostředkem. Dle mého názoru nebude docházet k velkým průtahům řízení, a to ze dvou důvodů. Předně existuje poměrně rozmanitá judikatura ESD ve věci důvodů pro odepření výkonu rozhodnutí, která omezuje dlužníka v tomto návrhu. A dále je dle článku 44 nařízení Brusel I bis posílena pozice věřitele, neboť výkon rozhodnutí může být podmíněn složením jistoty či omezením řízení na zjišťovací opatření – a to na návrh dlužníka.

Na zajímavou souvislost s řízením prohlášení vykonatelnosti upozorňují Konečná s Hoblem,³⁵ když ve svém článku poukazují na sporadické vydávání rozhodnutí v exequaturu. Důvodem, proč je v Portugalsku vydáno jen 10 rozhodnutí oproti 420 v Lucembursku, totiž může být jak kvalita žádosti, tak i výše případných finančních nákladů v odvolacím řízení. Z této skutečnosti ovšem nelze činit velké závěry, neboť se jedná o porovnání statistických čísel dvou států. Neexistují totiž komplexní statistiky, dle nichž by šlo hodnotit efektivitu rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti.³⁶

b) odepření výkonu rozhodnutí

V této oblasti došlo hned k několika změnám. Předně je přidána možnost v čl. 45 nařízení Brusel I bis, aby mohl být odepřen výkon rozhodnutí i v tzv. pracovních

³³ V literatuře existují i jiné jazykové verze daného slova – např. exequater používaný zejména ve starých publikacích. V této práci však bude prohlášení vykonatelnosti označeno pomocí internacionálního označení „exequatur“.

³⁴ VALOVÁ, Iva, MACKOCKOVIČOVÁ, Michaela. *Výkon cizozemského soudního rozhodnutí dle nařízení Brusel I a Brusel I bis v právním řádu České republiky* [online]. epravo.cz, 25. listopadu 2015 [cit. 6. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vykon-cizozemského-soudního-rozhodnutí-dle-narizení-brusel-i-a-brusel-i-bis-v-právním-radu-ceske-republiky-99691.html?mail>>.

³⁵ KONEČNÁ, Petra, HOBL, Jaroslav. Přepřacované nařízení Brusel I z pohledu uznání a výkonu rozhodnutí. *Komorní listy*, 2013, roč. 5, č. 3, s. 30 – 31.

³⁶ KOM (2009) 174, zpráva Komise evropských společenství o uplatňování nařízení Brusel I, ze dne 21. 4. 2009.

věcech (kapitola II oddíl 5.) – což v původním řízení dle Bruselu I nebylo možné. Díky tomu dojde ke komplexnější ochraně slabší strany.

Rovněž je ve stejném ustanovení výslovně stanoveno, že návrh na neuznání rozhodnutí může podat kterákoliv dotčená strana. Tato změna je podle mě přínosná zejména pro osoby, které mohou být daným rozhodnutím dotčené na svých právech – např. v případě ukládání předběžných opatření v občanském řízení.

c) úprava předběžných a ochranných opatření

Nově se pro účely uznání a výkonu rozhodnutím rozumí též předběžná nebo zajišťovací opatření nařízená soudem, pokud byl soud příslušný rozhodovat ve věci samé dle Brusel I bis (čl. 2 písm. a) nařízení Brusel I bis). Výjimkou je dle textu daného ustanovení případ, kdy žalovaný není předvolán k soudu.

Jak správně uvádí např. Hrnčířiková/Ryšavý,³⁷ je však nutné zdůraznit, že nemohou být uznána předběžná a zajišťovací opatření, jež byla vydána na základě čl. 35 nařízení Brusel I bis. Tato změna dle Břicháčka³⁸ pouze reflektuje již učiněné závěry judikatury,³⁹ ačkoliv zde byla snaha razantnější úpravy dle návrhu Komise.⁴⁰ V tomto návrhu se lze dočíst, že záměrem bylo např. zabránění volného pohybu předběžných opatření nařízených jiným soudem, než tím, který měl příslušnost ve věci samé, či potřeba vyjasnění pojmu předběžného opatření.

d) definice pojmu rozhodnutí

Z hlediska systematického uspořádání obou nařízení zde můžeme spatřit změnu v podobě přehlednějšího zařazení pojmu „rozhodnutí“ již na samotný úvod nařízení Brusel I bis (článek 2 písm. a) zatímco původní nařízení Brusel I tento pojem upravovalo až v článku 32 v kapitole věnující se uznání a výkonu rozhodnutí.

e) oblast působnosti nařízení

Do článku 1 nařízení Brusel I bis byla přidána věta, že dané „nařízení se rovněž nevztahuje vedle věcí daňových, celních a správních ani na odpovědnost státu za jednání a opominutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*).“

³⁷ HRNČIŘIKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé...* s. 143.

³⁸ BŘICHÁČEK, Tomáš. Změny v obecném režimu uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních věcech v EU. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 5, s. 170.

³⁹ Dle mého názoru má autor na mysli rozhodnutí ESD ze dne 21. května 1980, č. 125/79, ve věci *Bernad Denilauler vs. SNC Couchet Frères*.

⁴⁰ Návrh nařízení EP a Rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, KOM (2010) 748 – např. body 3. 1. 5., bod odůvodnění 15.

Někteří autoři⁴¹ uvádí, že tato změna je pouze odrazem již vyřčené judikatury ESD, kde odkazují např. na rozhodnutí ESD ze dne 21. dubna 1992, Sonntag vs. Waidmann, věc C-172/91 či rozsudek SDEU ze dne 15. února 2007, Eirini Lechouritou a další vs. Německo, věc C-292/05.

- f) přesunutí kontrolních mechanismů do stádia výkonu rozhodnutí
- g) a jiné.

Šindelková dále ve svém článku⁴² uvádí, že za nejzřetelnější změnu v obou režimech považuje přecíslování jednotlivých ustanovení původního nařízení. Podle mého názoru se nejedná až o tak velkou změnu, neboť spočívá jen v navýšení obsahu nařízení o pár článků. Domnívám se, že jsou zde větší a významnější změny, které ovlivňují aplikaci nařízení, než jen potřeba být obezřetnější při vyhledávání relevantní judikatury a jiných podkladů k přecíslovaným článkům – navíc, když v rámci nařízení Brusel I bis existuje přehledná srovnávací tabulka.

Na závěr této srovnávací části obou nařízení se z mého pohledu nabízí otázka: co dalšího by se v rámci dotčené oblasti úpravy dalo do budoucna změnit v nařízení Brusel I bis? Jedním z mých podnětů je např. do čl. 74 Brusel I bis přidat ustanovení, že je povinností státu vést statistiku o uznaných a vykonaných rozhodnutích dle nařízení, popř. i podat zprávu o jeho uplatňování a nedostacích. Domnívám se, že díky těmto poznatkům by bylo možné zjistit, v jakých oblastech se nařízení používá (např. pracovní právo vs. spotřebitelské spory), zda je potřeba přepracovat některé ustanovení, neboť vyvolává nesrovnalosti, apod. Ačkoliv se tato myšlenka může zdát jako prvek zbytečné byrokracie, myslím, že by poukázala na skutečnou efektivitu využívání nařízení Brusel I bis a otázku spolupráce států v přeshraničních sporech.

2. 2. Aplikace nařízení v rámci procesu uznání a výkonu cizích rozhodnutí

Nařízení Brusel I bis upravuje proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí v čl. 36 – 57. Mimo tato ustanovení je však třeba brát na zřetel i další ustanovení, která se dané problematiky dotýkají. Mezi ně patří např. samotný čl. 2, který vymezuje pojem rozhodnutí, čl. 65 o uznání intervenčních žalob, ale i přechodná a závěrečná ustanovení (čl. 66 až čl. 81).

⁴¹ HUDECOVÁ, Lucia, KRÁLÍČEK, Jaroslav. Uznávání a výkon cizích rozhodnutí v evropském justičním prostoru aneb co přináší nové nařízení Brusel I bis. *Právník*, 2015, roč. 154, č. 2, s. 147.

⁴² ŠINDELKOVÁ, Martina. *Nové nařízení Brusel I bis – změny právní úpravy* [online]. epravo.cz, 22. dubna 2015 [cit. 5. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/nove-narizeni-brusel-i-bis-zmeny-pravni-upravy-97498.html>>.

Přestože je pojem „rozhodnutí“ definován v článku 2 nařízení Brusel I bis, nejedná o jediné vymezení tohoto předmětu. Existuje k němu poměrně značná judikatura ESD, která omezuje/rozšiřuje možnost uznání a výkonu. Ve zkratce uvádím příkladmo následující rozhodnutí:

- rozsudek C-414/92⁴³ – soudní smír není rozhodnutím ve smyslu nařízení Brusel, neboť primárně vychází z vůle stran,
- rozsudek C-456/11⁴⁴ – „pojem rozhodnutí musí být vykládán v tom smyslu, že se vztahuje i na rozhodnutí, jimiž soud jednoho členského státu odmítá svou příslušnost na základě smluvního ustanovení o založení příslušnosti bez ohledu na kvalifikaci takového rozhodnutí podle práva jiného členského státu.“

Z judikatury je zřejmé, že pojem „rozhodnutí“ je třeba vykládat autonomně a není tedy rozhodující jeho definice v právních řádech členských zemí.⁴⁵ Bogdan ještě v souvislosti s pojmem rozhodnutí dodává, že by bylo vhodnější, kdyby bylo jasně vyjádřeno, že pro účely uznání a výkonu rozhodnutí je nutné naplnit čl. 1 nařízení Brusel I, ačkoliv se to může zdát jako samozřejmé.⁴⁶

Proces uznání rozhodnutí dle nařízení Brusel I bis lze shrnout do následujících bodů:

- navrhovatel podá žádost o uznání rozhodnutí, a předloží dokumenty stanovené v čl. 37,
- kterákoliv dotčená strana má možnost podat návrh na odepření uznání rozhodnutí (čl. 45 – taxativně stanovené důvody), kdy nejčastějším uplatňovaným důvodem je rozpor s veřejným pořádkem,⁴⁷
- nevede se zvláštní řízení, soud není oprávněn přezkoumávat rozhodnutí ve věci samé.

V případě výkonu rozhodnutí probíhá proces následovně:

- navrhovatel musí předložit dokumenty stanovené v čl. 42,
- řízení o výkonu rozhodnutí se řídí právem dožádaného státu (čl. 41),
- osoba, vůči níž je výkon rozhodnutí navrhován, má možnost podat návrh na odepření výkonu rozhodnutí (čl. 46) jednak podle nařízení, ale i z důvodů

⁴³ Rozsudek ESD ze dne 22. března 1994, C-414/92, Solo Kleintmotoren GmbH vs. Emilio Boch.

⁴⁴ Rozsudek SDEU ze dne 15. listopadu 2012, C-456/11, Gothaer Allgemeine Versicherung u.a. vs. Samskip GbHH.

⁴⁵ VALDHANS, Jiří, DRLIČKOVÁ, Klára a kolektiv. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech uznání a výkonu cizího soudního rozhodnutí: analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel I bis*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 97.

⁴⁶ BOGDAN, Michael. *Concise Introduction to EU Private International Law*. 2. vydání. Groningen: Europa Law Publishing, 2012, s. 71.

⁴⁷ KYSELOVSKÁ, Tereza a kolektiv. *Mezinárodní soudnictví*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 61.

upravených ve vnitrostátním právu, popř. v dohodách s dožádaným státem.⁴⁸ Soud musí v takovém případě rozhodnout o návrhu neprodleně, a vůči tomuto rozhodnutí jsou přípustné opravné prostředky (čl. 48 – 51). V tomto směru jsou ale omezeny třetí osoby se zájem na věci, neboť nemají právo podat opravný prostředek, i kdyby jim to právo státu výkonu umožňovalo,⁴⁹

- neshledá-li soud, že je naplněn důvod pro odepření výkonu, vyhoví navrhovateli a rozhodne o výkonu rozhodnutí a jeho způsobu.

Na rozdíl od uznání rozhodnutí je postup při jeho výkonu přenechán vnitrostátní úpravě dožádaného státu. Tento princip podle Magnuse⁵⁰ nemá za cíl zlepšit systém a průběh výkonu rozhodnutí, ale zajistit stejnou efektivitu rozhodnutí ve členských státech.

2. 3. Vzťah práva EU k tretím zemím

V rámci regulace vztahů mezi členskými státy EU a nečlenskými státy se setkáváme s otázkou, zda předpisy EU platí pouze pro úpravu vztahů mezi smluvními státy EU, či je možné je aplikovat i na území třetích států. Po přijetí Lisabonské smlouvy má EU mezinárodní subjektivitu a pravomoc uzavírat smlouvy se třetími státy nebo mezinárodními organizacemi. Je ovšem možné zavázat třetí stát předpisem EU popř. na základě něho postupovat dle práva nečlenského státu? V případě kolizního práva není vyloučeno, aby na základě hraničního určovatele bylo aplikováno rozhodné právo nečlenského státu EU. V dalších oblastech mezinárodního práva soukromého procesního ovšem nepanuje shodný názor, zda je možné evropské právo používat jen partikulárně, tj. pouze uvnitř EU, nebo univerzálně.⁵¹

V oblasti uznání a výkonu cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, které je předmětem této práce, existuje speciální úprava této problematiky i vůči některým nečlenským státům EU - a to Luganská úmluva. Ta je považována za paralelní k Bruselské úmluvě, neboť obě dvě mají téměř totožný obsah. Na rozdíl však od Bruselské úmluvy je ta Luganská přístupná i nečlenským státům EU (smluvními státy jsou např. Island, Švýcarsko či Norsko).

Vztah Luganské úmluvy a nařízení Brusel I bis je upraven v čl. 73 nařízení Brusel I bis, který uvádí, že: „[t]ímto nařízením není dotčeno uplatňování Luganské úmluvy z roku 2007.“ Zároveň je jejich poměr upraven i v článku 64 Luganské úmluvy, který stanoví, že Luganská úmluva se použije

⁴⁸ HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé...* s. 147.

⁴⁹ Rozsudek SDEU ze dne 21. dubna 1992, č. C-172/91, ve věci Sonntag vs. Weidman.

⁵⁰ MAGNUS, Ulrich, MANKOWSKI, Peter. *Brussels I regulation*. 1. vydání. München: Sellier European Law Publishers. 2007, s. 639.

⁵¹ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 78.

na uznání a výkon cizích rozhodnutí v případech, kdy ve státě původu či dožádaném státě neplatí výše uvedené nařízení. Vzájemný vztah těchto ustanovení lze uvést na praktickém příkladu od Kyselovské:⁵² „[v případě], kdy bude v ČR žádáno o uznání a výkon soudního rozhodnutí z Německa, obě strany jsou vázány oběma dotčenými předpisy, použije se nařízení. Pokud však bude v ČR žádáno o uznání a výkon švýcarského rozhodnutí, použije se Luganská úmluva, protože Švýcarsko není vázáno nařízením.“ Pro řešení tohoto příkladu považuji ještě za vhodné dodat, že stále existuje platná a účinná bilaterální smlouva mezi ČR a Švýcarskem,⁵³ která upravuje uznání a výkon rozhodnutí. Státy tak mají na výběr, zda se budou v daném případě řídit Luganskou úmluvou či zmíněnou mezinárodní smlouvou, neboť Luganská úmluva v čl. 67 připouští využití jiné mezinárodní smlouvy smluvních stran této úmluvy.

Co se týče možnosti uznání a výkonu cizích rozhodnutí vůči nečlenským státům EU, přikláním se zde k názoru prof. Pauknerové, která ve své publikaci⁵⁴ uvádí několik důvodů proti aplikovatelnosti ustanovení evropských předpisů vůči třetím státům. Za prvé úprava pro členské státy je postavena na liberálnějším přístupu, který předpokládá určitý standard rozhodnutí, výslovně je zde rovněž zakotven požadavek vzájemnosti (plynoucí ze smlouvy nebo členství v určité mezinárodní organizaci). Za druhé se zde počítá s určitou důvěrou mezi jednotlivými členskými státy.

I samotný čl. 36 nařízení Brusel I bis zřetelně uvádí⁵⁵ (stejně jako předchozí nařízení), že uznání a výkonu cizích rozhodnutí podléhají pouze ta rozhodnutí, která jsou vydána ve členském státě EU. Rozehnalová⁵⁶ ještě k tomuto ustanovení dodává, že nařízení Brusel I bis nelze vztáhnout ani na postup přesunu rozhodnutí z členského státu EU do třetí země.

Je zajímavé, že ke vztahu uznání a výkonu práva v souvislosti s třetími zeměmi se zabývala i Komise,⁵⁷ která došla k závěru že: „[a]bsence společných pravidel o účinku soudních rozhodnutí třetí země ve Společenství může dále v některých členských státech vést k tomu, že rozhodnutí třetího státu jsou uznána a vykonána i v případech, kdy jsou v rozporu se závazným právním předpisem Společenství nebo kdy právní předpis Společenství stanoví výlučnou příslušnost soudů členských států,“ ale na základě této zprávy nedošlo k právní úpravě dotčeného vztahu, aby o něm nebyly do budoucna pochybnosti, popř. se odstranily negativní následky.

⁵² KYSELOVSKÁ, Tereza a kolektiv. *Mezinárodní soudnictví*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 58.

⁵³ Úmluva mezi republikou Československou a Švýcarskem o uznání a výkonu soudních rozhodnutí, ze dne 24. ledna 1929, publikovaná pod č. 23/1929 Sb.

⁵⁴ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 84 a s. 119.

⁵⁵ CALSTER, Geert. *European Private International Law*. 2. vydání. Oxford: Hart Publishing, 2013, s. 115.

⁵⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 311 a 317.

⁵⁷ KOM (2009) 174, zpráva Komise evropských společenství o uplatňování nařízení Brusel I, ze dne 21. 4. 2009, bod 3. 2.

3. Právní předpisy vybraných španělsky mluvících zemí mimo EU vztahující se k úpravě uznání a výkonu cizích rozhodnutí

3. 1. Argentina

Vývoj právní úpravy v Argentině v oblasti mezinárodního práva procesního lze označit za poměrně rozpačitý a nedokonalý, neboť zhruba čtyři desetiletí trvalo, než byl přijat dlouho očekávaný nový kodex v této oblasti. Ten byl nakonec dosažen prostřednictvím úpravy v Código procesal Civil y Comercial de la nación neboli *civilním a obchodním zákoníku* (zákon č. 26994 ze dne 1. října 2014, který nabyl účinnosti 1. srpna 2015).⁵⁸ Jeden z návrhů očekávaného zákona byl předložen už v roce 2003, avšak nebyl schválen. Již tehdy ale neobsahoval jednu důležitou otázku, a to úpravu uznání a výkonu cizích rozhodnutí.⁵⁹ Mimo to postrádal i úpravu vztahu k ostatním předpisům, zejména mezinárodním dokumentům. Ani nová právní úprava se z této chyby nepoučila, a tento nedostatek neupravila. Aby ovšem Argentina nezůstala bez možnosti uznat a vykonat cizí rozhodnutí⁶⁰ bylo rozhodnuto, že v případě bydliště žalovaného na území Buenos Aires se bude nadále aplikovat dřívější právní předpis (Código Procesal Civil y Comercial de Buenos Aires),⁶¹ a v ostatních místech se budou využívat místní federální zákony.

V souvislosti s uznáním a výkonem cizích rozhodnutí a rozhodčích nálezů Argentině přitížila i ekonomická krize v roce 2001, kdy se hodně investorů obrátilo na ICSID⁶² kvůli porušení dvoustranných investičních dohod.⁶³ Argentina tak byla nucena čelit výkonu cizích rozhodnutí z jiných zemí. Zaujal mě poměrně nedávný judikát Nejvyššího soudu Argentiny,⁶⁴ ve kterém se řešil spor o uznání newyorského rozhodnutí (o zaplacení částky US \$ 7.507.089), na jehož základě měla argentinská vláda vyřčenou povinnost zaplatit za dluhopisy vydané při restrukturalizaci veřejného dluhu. CSJN odepřel uznání amerického rozhodnutí z důvodu výhrady veřejného pořádku a prosazování argentinského práva, neboť zde spatřoval rozpor s tehdejší ustanovením čl. 517.⁶⁵ Příčinou mělo být ohrožení platební schopnosti státu ve střednědobém horizontu a odkaz na možnost osvobození státu od povinnosti dodržovat své mezinárodní závazky. Nejvyšší soud ve

⁵⁸ FERNANDEZ ARROYO, Diego. A new autonomous dimension for the Argentinian private international law system. In BONOMI, ŠARČEVIĆ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume XVI, 2014 – 2015, s. 411.

⁵⁹ FERNANDEZ, ARROYO, Diego. What's new in Latin American... s. 101.

⁶⁰ Což bylo upraveno v původním stejnojmenném zákoně (Código procesal Civil y Comercial de la nación) v člancích 517 - 519 (Ley N°17454, ze dne 20. září 1967, ve znění pozdějších předpisů).

⁶¹ Zákon č. 7425/68, ve znění pozdějších předpisů (články 515 až 517 - *Capítulo II Sentencias de tribunales extranjerías*).

⁶² International Centre for Settlement of Investment Dispute.

⁶³ NEWMAN, L. W. *Securing and Enforcing judgements in Latin America*. 1. vydání. USA: Juris Publishing, 2014, s. 40.

⁶⁴ Corte Suprema de Justicia de la Nación (dále jen „CSJN“), CSJN: *Claren Corporation c/ Estado Nacional* ze dne 6. března 2014.

⁶⁵ Ley N°17454, ze dne 20. září 1967, ve znění pozdějších předpisů.

svém odůvodnění odkázal na aplikaci zásady, že » „*nikdo nemůže dělat nemožné*“ - v případě platební neschopnosti státu, toto pravidlo znamená, že nelze přinutit vládu obrozit poskytování základních služeb či plnění za účelem uspokojení své pohledávky. « CSJN tedy dal do popředí možnost státu restrukturalizovat své finanční závazky před vlastnickým právem věřitele.

Argentinské soudy jsou velmi bedlivé při přezkumu cizích rozhodnutí, o čemž svědčí i další rozhodnutí,⁶⁶ které se týkalo obchodní smlouvy mezi italským a argentinským podnikatelem o dodání ančoviček. Argentinský obchodník nedodržel kvantitu ryb a tak Ital uplatnil svůj nárok na náhradu škody u soudu v Genově. Soud jeho žádosti vyhověl a Ital pak požádal o výkon rozhodnutí v Argentině. Tamní soud však odmítl dané rozhodnutí uznat, neboť podle něj nebyla dostatečně prokázána jurisdikce italského soudu, ani nedošlo k řádnému obeznámení dlužníka s daným řízením a rozsudkem. O pár let později pak došlo k sepsání bilaterální smlouvy mezi Argentinou a Itálií⁶⁷ v oblasti spolupráce při uznání a výkonu cizích rozhodnutí v civilních a občanských věcech, která je prozatím jedinou smlouvou Argentiny v této oblasti s některým evropským státem.

Co se týče aplikovatelné právní úpravy v oblasti uznání a výkonu cizích rozhodnutí, lze zde všeobecně spatřit několik odlišností oproti českému právu. Za prvé, argentinské právo nevyžaduje požadavek vzájemnosti pro uznání a výkon cizích rozhodnutí.⁶⁸ Za druhé, rozhodnutí nelze vykonat, dokud nedojde k tzv. řízení o prohlášení vykonatelnosti.⁶⁹ Za třetí, všechny dokumenty musí být přeloženy do španělštiny, a doloženy apostilou nebo ověřeny argentinským konzulátem.⁷⁰ Nakonec po žalobci,⁷¹ který uplatnil svůj nárok a nemá bydliště či nemovitost v Argentině, může být požadováno, aby složil kauci/zálohu (určenou soudem) - na poplatky a náklady, které vznikly žalovanému při uplatnění své obrany.⁷²

Z hlediska časových a finančních aspektů mohou být zajímavé následující údaje:

přibližná délka výkonu rozhodnutí	3 měsíce ⁷³
poplatek za žádost o uznání a výkon cizího rozhodnutí (v případě rozsudku na plnění)	3% požadované částky ⁷⁴

⁶⁶ CNCiv., sala A, *Orlando, Salvador v. Sitarp*, A.S., ze dne 19. května 1981.

⁶⁷ Convención de Asistencia Judicial y de Reconocimiento y Ejecución de Sentencias en Materia Civil, firmada con la República Italiana, ze dne 13. září 1989.

⁶⁸ ONETTO, Andres. Enforcement of foreign judgements: a comparative analysis of common law and civil law. *Butterworths Journal of International Banking and Financial Law*, 2008, volume 23, s. 36.

⁶⁹ HOPKINS, Paul. *International Enforcement of Foreign Judgments*. Salzburg: Yorkhill Law Publishing, 2006, s. 27.

⁷⁰ GLOBAL INVESTMENT CENTER, *Argentina business law handbook. Investment and Trade Laws*. 2. vydání. USA: Global investment center, 2016, s. 102.

⁷¹ Argentinské právo pracuje s pojmy „la parte demandada“ a „el demandante“, čímž se má na mysli žalovaný a žalobce.

⁷² GLOBAL INVESTMENT CENTER, *Argentina business law handbook...* s. 103.

⁷³ HOPKINS, Paul. *International Enforcement of Foreign Judgments...* s. 28.

⁷⁴ ONETTO, Andres. Enforcement of foreign judgements... s. 38.

minimální cena žádaného peněžitého plnění, která je ekonomicky výhodná pro podání žádosti o uznání rozhodnutí oprávněným subjektem	10.000 \$ ⁷⁵
všeobecná lhůta pro uplatnění žádosti o výkon cizího rozhodnutí	10 let ⁷⁶

3. 2. Uruguay

Úpravu uznání a výkonu cizích rozhodnutí upravuje v uruguayském právním řádě tzv. Código General del Proceso⁷⁷ (dále jen „CGP“). Jedná se o civilní procesní předpis, který vedle této problematiky upravuje např. otázky dědického a rozhodčího řízení, mezinárodní soudní spolupráce či odpovědnosti advokáta. V roce 2013 došlo k poměrně rozsáhlé novelizaci tohoto zákona,⁷⁸ přičemž úprava uznání a výkonu zůstala nedotčena. I nadále se tak budou aplikovat ustanovení 537 – 542 CGP.

Ačkoliv se v literatuře⁷⁹ objevuje názor, že Argentina mohla spolupracovat na vytvoření nového právního předpisu týkajícího se mezinárodního práva soukromého s Uruguayí z důvodu široké integrace, domnívám se, že s tímto tvrzením nelze souhlasit, a to hned ze dvou důvodů. Zaprvé se jedná o dva státy s odlišným státním zřízením. V případě Argentiny jde o federativní republiku, která umožňuje svým provinciím vytvořit své vlastní zákony pro danou oblast. Naproti tomu Uruguay je republikou, která je sice také rozčleněna, ale její administrativní oblasti zde nemají stejné pravomoci. Dalším důvodem pro rozdílný postoj může být fakt, že na rozdíl od Argentiny je Uruguay organizovanějším státem se silnějším soudním systémem.⁸⁰ Proto by v tomto ohledu nemusela justiční spolupráce přinést Uruguayi žádný prospěch.

Ustanovení CGP se vztahují na cizí rozhodnutí v oblasti občanského, obchodního, rodinného, pracovního práva a správních záležitostí. V případě trestního práva lze CGP aplikovat jen v případě, že dotčené rozhodnutí odkazuje poškozeného na náhradu škody způsobenou trestným činem v civilním řízení.⁸¹ Povaha napadeného rozhodnutí je posuzována podle státu původu (lex causae), nikoliv dle státu, v němž je rozhodnutí prosazováno.

⁷⁵ HOPKINS, Paul. *International Enforcement of Foreign Judgments*. Salzburg: Yorkhill Law Publishing, 2006, s. 35.

⁷⁶ GARCÍA-BOLÍVAR, Omar, OTERO, Hernando. *Recognition and Enforcement of International Commercial Arbitral Awards in Latin America: Law, Practice and Leading Cases*. USA: Martinus Nijhoff Publishers, 2014, s. 16.

⁷⁷ Código General del Proceso, ley N°15982, ze dne 18. října 1988 ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ Ley N° 19090, ze dne 26. června 2013, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁹ FERNANDEZ, ARROYO, Diego. What's new in Latin American Private international law? In BONOMI, ŠARČEVIĆ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume VII, 2005, s. 102.

⁸⁰ GARCÍA-BOLÍVAR, Omar, OTERO, Hernando. *Recognition and Enforcement...* s. 251.

⁸¹ Článek 537 CGP.

Proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí dle čl. 539 CGP vyžaduje:

- a. legalizaci dokumentu (ovšem od tohoto požadavku lze upustit, pokud je soudní rozhodnutí předáno prostřednictvím diplomatických nebo konzulárních orgánů),
- b. překlad rozhodnutí (pomocí diplomatických či konzulárních zástupců, či veřejného překladatele, který získal titul na území Uruguaye),⁸²
- c. exequatur,⁸³
- d. řádné obeznámení a seznámení žalovaného s daným řízením, včetně jeho předvolání k soudu (povinnost doložit řádné kopie),⁸⁴
- e. aby dotčené rozhodnutí bylo vydáno věcně a místně příslušným orgánem na základě právního řádu, nezasahovalo do výlučné pravomoci uruguayských soudů⁸⁵ a nebylo ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem,
- f. ověřené konečné rozhodnutí ve věci (*res iudicatae*), s doložkou právní moci,
- g. zajištění dostatečné obhajoby pro zúčastněné strany.

Ačkoliv tento požadavek nevyplývá přímo z ustanovení CGP, tak se García-Bolívar/Otero⁸⁶ domnívají, že by mělo být postaráno o účastníka s omezenou svéprávností, neboť mu jinak bude bráněno vykonávat svá práva. S tímto tvrzením lze bezpochyby souhlasit.

Zatímco návrh na uznání rozhodnutí se podává u soudu, kde má žalovaný bydliště, popř. kde je spojitost s předmětem sporu,⁸⁷ v případě žádosti o výkon cizího rozhodnutí je z mého pohledu vyžadován poněkud překvapivý systém, neboť oprávněná strana je povinna podat svou žádost přímo Nejvyššímu soudu.⁸⁸ Ten pak musí žalovaného seznámit s daným návrhem a poskytnout mu 20 dnů k jeho vyjádření, popř. podání žádosti o odepření uznání.⁸⁹ Navíc je proti danému rozhodnutí vyloučena možnost podat opravné prostředky. Obdobně jako v řízeních v jiných státech je až na dvě výjimky vyloučen přezkum dotčeného rozhodnutí ve věci samé. Za prvé jde o posouzení souladu s veřejným pořádkem uruguayského státu, a dále přezkum rozhodnutí Nejvyšším soudem v případě žádosti o uložení sankce viníkovi (např. z titulu náhrady škody).⁹⁰

⁸² CORDOBA, Stella. Efectos de la sentencia extranjera en la actividad notarial. *Asociación de Escribanos del Uruguay*, 1997, vol. 83, n° 1-12, s. 95.

⁸³ Článek 538 CGP, GARCÍA-BOLÍVAR, Omar, OTERO, *Recognition and Enforcement...* s. 253.

⁸⁴ Článek 538 odst. 2 CGP.

⁸⁵ Např. věcná práva k nemovitostem na území Uruguaye, průmyslové a duševní vlastnictví.

⁸⁶ GARCÍA-BOLÍVAR, Omar, OTERO, Hernando. *Recognition and Enforcement...* s. 255.

⁸⁷ CORDOBA, Stella. Efectos de la sentencia extranjera... s. 96.

⁸⁸ Článek 541 odst. 2 CGP.

⁸⁹ NEWMAN, L. W. *Securing and Enforcing judgements...* s. 342.

⁹⁰ HAMILTON, J., GARCÍA-BOLÍVAR, O., OTERO, H. *Latin American Investment Protections: Comparative Perspectives on Laws, Treaties, and Disputes for Investors, States and Counsel*. Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2012, s. 544.

Podle složitosti případu může dané řízení trvat 6 – 12 měsíců.⁹¹ Na rozdíl od argentinských či mexických předpisů, CGP přímo v rámci ustanovení o výkonu rozhodnutí přiznává úspěšnému žadateli nárok na náhradu soudních poplatků a právní zastoupení.⁹² Navíc podle uruguayského práva není potřeba převádět rozhodnutí do místní měny,⁹³ což může být v určitých případech výhodné zejména pro oprávněnou stranu s ohledem na aktuální vývoj měnového kurzu.

Z pohledu justiční spolupráce s evropskými státy si Uruguay upravila svůj vztah v rámci dotčené problematiky pouze se Španělskem, a to pomocí dvou bilaterálních smluv, které se týkají výživného k nezletilým dětem⁹⁴ a soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech.⁹⁵

Na závěr bych ráda na tomto místě zmínila judikát týkající se náhrady škody z přepravní smlouvy,⁹⁶ kdy se uruguayský dopravce zavázal letecky přepravit cestující z Montevidea do Buenos Aires a zpět (tzn. cesta Uruguay – Argentina – Uruguay). Cestující po zaplacení jízdného obdrželi cestovní lístek, na jehož zadní straně bylo uvedeno: „*VELMI DŮLEŽITÉ, Vážení/á pane/paní cestující, dovoluujeme si Vám připomenout, že v případě jakéhokoliv sporu týkajícího se této přepravní smlouvy, byla výslovně dohodnuta příslušnost federálního soudu hl. města Argentiny.*“⁹⁷ Podle rozhodnutí soudu zde došlo k ujednání doložky o soudní příslušnosti v rozporu s pozitivním právem, neboť existence takového ujednání na zadní straně jízdenky neznamená automatický souhlas spotřebitele. Pro platnost takové doložky se vyžaduje specifický projev vůle slabší strany (cestující před koupí jízdenky neměl možnost si přečíst tento požadavek), čímž se má zabránit zneužití dominantního postavení přepravní společnosti. Ačkoliv všeobecně se vzhledem ke členství v MERCOSULU⁹⁸ uznává autonomie stran v otázce určení mezinárodní příslušnosti soudu, kde budou uplatňovat své návrhy na vyřešení sporu, nemělo by se to vztahovat na smlouvy týkající se dopravy. Soud má za to, že povinností dopravce je daný cíl – tzn. přeprava cestujícího tam a zpět, čím by měla být vzhledem k destinaci zaručena příslušnost jejich národních soudů. Uruguayský tribunál tedy z důvodu nepřislušnosti argentinského soudu odmítl uznat a vykonat dotčený rozsudek na náhradu škody. Tento judikát poukazuje na nedostatek právní úpravy MERCOSULU, neboť jeho členské státy si

⁹¹ NEWMAN, L. W. *Securing and Enforcing judgements...* s. 345.

⁹² Článek 541 CGP.

⁹³ NEWMAN, L. W. *Securing and Enforcing judgements...* s. 347.

⁹⁴ Convenio Sobre Conflicto De Leyes En Materia De Alimentos Para Menores Y Reconocimiento Y Ejecución De Decisiones Y Transacciones Judiciales Relativas A Alimentos, ze dne 4. listopadu 1987.

⁹⁵ Convenio de cooperación jurídica entre el Reino de España y la República de Oriental de Uruguay, ze dne 4. listopadu 1987.

⁹⁶ Sentencia n° 31 de 15 de Marzo de 2000, Picart Mariana y otros c/ Trans-Uruguay S.A. y otro.

⁹⁷ Originální znění textu: „*MUY IMPORTANTE, Señor pasajero le agradecemos recordar que (entre otras) competencias: Expresamente se pacta la competencia de los Tribunales y Juzgados de la Capital Federal de la República Argentina para toda controversia judicial que se origine como consecuencia del contrato de transporte pactado.*“

⁹⁸ MERCOSUL (Mercado común del Sur) je regionálním sdružením volného obchodu, založeným dne 26. března 1991 v Jižní Americe čtveřicí zakládajících států: Argentina, Brazílie, Paraguay a Uruguay (PIZZOLO, Calogero. *Pensar el Mercosur*. Argentina: Ediciones Jurídicas Cuyo, 1998, s. 273).

určité záležitosti mohou vykládat samy (chybí sjednocující judikatura, popř. protokol) a dochází tak rozdílnému řešení těchto mezinárodních sporů.

3. 3. Mexiko

3. 3. 1. Vnitrostátní právní předpisy

Mexiko je na základě ústavního režimu federálním státem,⁹⁹ který má 31 obvodů, přičemž každý z těchto obvodů má právo, aby si legislativně upravil to, co není vyhrazeno mexickému parlamentu. Dotčené strany si tak mohou zvolit, zda v oblasti civilního práva využijí federálního zákona či místní úpravy. Jednu z výjimek ovšem představuje obchodní právo, které lze uzákonit jen na celostátní úrovni.¹⁰⁰

Vnitrostátní úprava Mexika, která upravuje uznání a výkon cizích rozhodnutí je poměrně roztržštěná, neboť je zahrnuta ve třech právních předpisech, a to:

- Código Federal de Procedimientos Civiles (*Federální občanský soudní řád*, články 569 – 577),¹⁰¹
- Código de Procedimientos Civiles para el Distrito Federal (*Občanský soudní řád pro federální obvody*, čl. 604 – 608),¹⁰²
- Código de Comercio (*Obchodní zákoník*, ustanovení 1346 – 1348).¹⁰³

Všeobecně mexická federální právní úprava obsahuje tři způsoby, jak je možné požádat o uznání a výkon cizího rozhodnutí. Jedná se o diplomatickou cestu, předání rozhodnutí prostřednictvím mezinárodní justiční spolupráce či o individuální žádost oprávněné strany. V posledním případě je však vyžadována legalizace dokumentu či apostila.¹⁰⁴ Mimo to Mexiko patří např. vedle Španělska, Číny a Japonska mezi země, které vyžadují splnění požadavku vzájemnosti.¹⁰⁵

Pro podání návrhu o uznání a výkon cizího rozhodnutí požaduje mexické právo, aby dané rozhodnutí bylo přeloženo do španělštiny oficiálním překladatelem. Oprávněná strana si tak

⁹⁹ Acta Constitutiva de la Federación (*Ústavní federativní zákon*), ze dne 31. ledna 1984. Na koncepci federace dále navazovaly i mexické ústavy (Constitución Política de los Estados Unidos Mexicanos), které rozšířily původní počet 19 obvodů na zmíněných 31. Dělbá moci a pravomoci orgánů federativních obvodů, jsou poté vymezeny v hlavě V. Ústavy (título V).

¹⁰⁰ CAMPBELL, Dennis. *Comparative Law Yearbook of International Business*. Nizozemí: Kluwer Law International, svazek 32, 2010, s. 189.

¹⁰¹ Código Federal de Procedimientos Civiles, ze dne 26. března 1943, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² Código de Procedimientos Civiles para el Distrito Federal, ze dne 26. října 1928, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰³ Código de Comercio, ze dne 7. října 1889, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ Článek 552 Código Federal de Procedimientos Civiles.

¹⁰⁵ ZEYNELOVA, Yuliya. The Law on Recognition and Enforcement of Foreign Judgements: Is it broken and How do we fix it? *Berkeley Journal of International Law*, 2013, roč. 31, č. 1, s. 166.

nemůže zajistit překlad rozhodnutí sama již předem.¹⁰⁶ V předpisech ovšem není legálně definováno, kdo je „oficiálním překladatelem.“ Aby se předešlo formálním problémům, tak se doporučují autorizovaní překladatelé, kteří jsou zveřejněni na seznamech místních či federálních soudů.¹⁰⁷ Žadatel je navíc limitován podáním žádosti ve lhůtě 10 let od právní moci napadeného rozhodnutí, jinak mu hrozí, že dojde k uplynutí promlčení doby a jeho rozhodnutí nebude možné uznat či vykonat.¹⁰⁸

Návrh může být podán u federálního nebo místního soudu, kde má žalovaný bydliště, popř. tam, kde má nějaký majetek.¹⁰⁹ Totožně jako v ostatních zmíněných zemích, i mexická právní úprava vyžaduje tzv. exequatur, jinak není možné rozhodnutí vykonat.¹¹⁰ Rozhodnutí, které je předkládáno k dožádanému soudu nelze přezkoumat ve věci samé, soud se však může zabývat otázkou rozporu s veřejným pořádkem. V Mexiku neexistuje žádná legální definice veřejného pořádku pro oblast uznání a výkonu rozhodnutí¹¹¹ - pojem veřejného pořádku by však dle rozhodnutí civilního tribunálu měl být vykládán restriktivně v případě porušení základních principů spravedlnosti a práva.¹¹²

Z hlediska podmínek pro uznání a výkon cizích rozhodnutí se mexická úprava nijak zásadně neodlišuje od uruguayské úpravy. Odchylnost však lze spatřovat ve vymezení výlučné působnosti, neboť mexická úprava ji definuje poměrně široce. Jedná se např. o práva k vodám na území Mexika, pracovní a sociální zabezpečení, otázky úpadku, daňové spory či věcná břemena k nemovitostem na území Mexika.¹¹³

Podobně jako v českém právu jsou nejčastějšími způsoby výkonu rozhodnutí zabavení majetku dlužníka a jeho prodání ve veřejné dražbě, strhávání srážek ze mzdy, příkázání pohledávky, apod. Progresivnější metodou, využívanou ve vztahu k podnikatelům, pak je postižení závodu formou dohledu či prodeje. Pérez¹¹⁴ ve svém článku zmiňuje, že mexické soudy kladou patřičnou

¹⁰⁶ PÉREZ-CORREA, Fernando. Enforcement and Recognition of Foreign Judgements and Arbitral Rewards in México. *Defense Counsel Journal*, 2010, č. 3, s 388.

¹⁰⁷ CAMPBELL, Dennis. *Comparative Law Yearbook of International Business*. Nizozemí: Kluwer Law International, svazek 32, 2010, s. 217.

¹⁰⁸ PÉREZ, Fernando. *Mexiko: Enforcement of Foreign Judgements 2016* [online]. iclg.co.uk, 10. března 2016 [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.iclg.co.uk/practice-areas/enforcement-of-foreign-judgments/enforcement-of-foreign-judgments-2016/mexico>>.

¹⁰⁹ Článek 1422 Código de Comercio.

¹¹⁰ PÉREZ-CORREA, Fernando. Enforcement and Recognition of Foreign Judgements and Arbitral Rewards in México. *Defense Counsel Journal*, 2010, č. 3, s 385.

¹¹¹ GRAHAM, James. *Manual de Derecho internacional privado: Con énfasis en la legislación de Nuevo León*. Mexiko: Zamanga Editores, 2016, s. 112.

¹¹² Séptimo Tribunal Colegiado en Materia Civil del Primero Circuito, revisión 255/2010, ze dne 7. října 2010.

¹¹³ Článek 1347 Código de Comercio, články 568, 570-571 Código Federal de Procedimientos Civiles.

¹¹⁴ PÉREZ, Fernando. *Mexiko: Enforcement of Foreign Judgements 2016* [online]...

pozornost při obeznámení žalovaného o uplatněném nároku na výkon rozhodnutí, což lze jen ocenit.

Graham ve své publikaci upozorňuje, že největším problémem pro uznání cizích rozhodnutí je tzv. forum shopping.¹¹⁵ „Typickým příkladem této problematiky jsou např. rozvody, neboť některé země umožňují pár rozvést, aniž by existovala určitá souvislost s jurisdikcí, v níž je rozhodnutí vydáno (např. "24 hodinový rozvod" v Dominikánské republice je jasným příkladem). Drtivá většina zemí však neuznává forum shopping, a ani dle Mexika nelze brát v úvahu takové rozhodnutí jako kompatibilní.“¹¹⁶

Pro úplnost přehledu bilaterálních úmluv s evropskými státy je vhodné zmínit, že stejně jako Uruguay má Mexiko podepsanu jen jednu smlouvu se Španělskem, která se týká vzájemného uznávání cizích rozhodnutí a rozhodčích nálezů v civilních a občanských věcech.¹¹⁷ Výhodou této úmluvy je, že v rámci soudní spolupráce není požadována legalizace rozhodnutí či apostila, na druhou stranu však lze uznat jen ty rozhodčí nálezy, které byly vydány stálým rozhodčím orgánem v daném smluvním státě.¹¹⁸

Závěrem asi není velkým překvapením, že vzhledem k dlouhé existenci a rozmanitosti obchodních vztahů jsou nejčastěji podávány žádosti o uznání rozhodnutí z amerických států.¹¹⁹ Nicméně nejsou zveřejněny žádné zprávy, které by hodnotily ne/úspěšnost rozhodování mexických soudů (místní vs. federální) v této oblasti. Navíc v případě vynucení rozhodnutí ICSID,¹²⁰ se nepostupuje podle obchodního zákoníku, jak by se dalo předpokládat, ale podle federální úpravy civilního práva.¹²¹

3. 3. 2. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu

Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu (dále jen „Haagská úmluva“) neboli Convention on choice of court agreements je mezinárodní úmlouvou, která byla podepsána na 20. zasedání Haagské konference mezinárodního práva soukromého (30. června 2005). Ačkoliv z názvu dané úmluvy vyplývá, že je zaměřena zejména na otázku mezinárodní příslušnosti, obsahuje rovněž ustanovení týkající se uznání a výkonu cizích rozhodnutí, a proto považují za

¹¹⁵ GRAHAM, James. *Manual de Derecho internacional privado: Con énfasis en la legislación de Nuevo León*. Mexiko: Zamanga Editores, 2016, s. 105 – 106.

¹¹⁶ GRAHAM, James. *Manual de Derecho internacional privado...* s. 106.

¹¹⁷ Convenio entre España y los Estados Unidos Mexicanos sobre Reconocimiento y Ejecución de Sentencias Judiciales y Laudos Arbitrales en Materia Civil y Mercantil, ze dne 17. dubna 1989.

¹¹⁸ PÉREZ PACHECO, Yaritza. *Reconocimiento y Ejecución de Laudos Arbitrales Comerciales Internacionales en México*. 1. vydání. Mexiko: Universidad Nacional Autónoma de México, 2015. s. 27 – 28.

¹¹⁹ NEWMAN, L. W. *Securing and Enforcing judgements...* s. 189.

¹²⁰ International Centre for Settlement of Investment Dispute.

¹²¹ HAMILTON, J., GARCÍA-BOLÍVAR, O., OTERO, H. *Latin American Investment Protections: Comparative Perspectives on Laws, Treaties, and Disputes for Investors, States and Counsel*. Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2012, s. 371.

vhodné se tímto dokumentem dále zabývat. Haagská úmluva vznikla na základě podnětu USA, které chtěly pomocí této právní úpravy napravit kritizovaný stav vykonávání amerických rozhodnutí v cizině.¹²² Motivem USA bylo vyjednat smlouvu podobnou Bruselské či Luganské úmluvě,¹²³ která by jim umožnila výkon rozhodnutí na území EU a ostatních států.¹²⁴ Nicméně Evropané zpočátku nesdíleli stejné nadšení, neboť jejich rozsudky byly v Americe široce uznávány.¹²⁵ Samotné vyjednávání úmluvy trvalo poměrně dlouho (přibližně 9 let), ačkoliv se u Haagské konference předpokládá vznik alespoň jedné úmluvy na jejím pravidelném zasedání.¹²⁶ Nadto i přes dlouhý proces má nakonec Haagská úmluva omezenější rozsah, než bylo původně zamýšleno.¹²⁷

O Haagské úmluvě se mluví o „*tzv. protipólu*“ k Newyorské úmluvě,¹²⁸ neboť dává účastníkům mezinárodních obchodních vztahů na výběr, zda své budoucí spory budou řešit před rozhodcem či běžným soudem.¹²⁹

Mexiko bylo první zemí, která přistoupila k Haagské úmluvě a také ji ratifikovala.¹³⁰ Mimo to se signatářem této úmluvy staly i USA a Ukrajina. Díky ratifikaci EU¹³¹ a Singapurem¹³² došlo k platnosti dané úmluvy, neboť se dle článků 27 a 31 vyžadovala ratifikace alespoň dvou států. Haagská úmluva tedy nepatří mezi tzv. *self-executing* smlouvy.¹³³ Na přistoupení k tomuto dokumentu již aktivně pracuje i např. Argentina, Austrálie, či Kanada,¹³⁴ tudíž lze v blízké době očekávat rozšíření smluvních stran této úmluvy.

¹²² ZVOLSKÝ, Ladislav. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu – 1. část. *Právní fórum*, 2009, č. 9, s. 373.

¹²³ ZEYNALOVA, Yuliya. The Law on Recognition and Enforcement of Foreign Judgements: Is it broken and How do we fix it? *Berkeley Journal of International Law*, 2013, roč. 31, č. 1, s. 182.

¹²⁴ LUTZ, Robert. *A Lawyers Handbook for enforcing foreign judgements in the USA and abroad*. USA: Cambridge University Press, 2007, s. 431.

¹²⁵ HARTLEY, Trevor. *Choice-of-court Agreements under the European and International Instruments: The Revised Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Convention*. Oxford: OUP Oxford, 2013, s. 18.

¹²⁶ SCHULZ, Andrea. The Hague convention of 30 June 2005 on choice of court agreements. In: BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume VII, 2005, s. 1.

¹²⁷ BOHŮNOVÁ, Petra, KAPITÁN, Zdeněk. Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*, 2008, č. 6, s. 233.

¹²⁸ Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, ze dne 10. června 1958.

¹²⁹ ČECH, Ondřej, KUŘECOVÁ, Vladěna. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu: Nový právní instrument mezi ČR a USA. *Právní rádce*, 2009, č. 8, s. 39.

¹³⁰ 26. září 2007.

¹³¹ 11. června 2015, rozhodnutí Rady EU (2014/887/EU) ze dne 4. prosince 2014 o schválení Haagské úmluvy ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu.

¹³² 2. června 2016.

¹³³ ČECH, Ondřej, KUŘECOVÁ, Vladěna. Haagská úmluva o dohodách... s. 39.

¹³⁴ ČECH, Ondřej, KUŘECOVÁ, Vladěna. *Haagská úmluva o volbě soudu* [online]. epravo.cz, 20. května 2009 [cit. 8. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/haagska-umluva-o-volbe-soudu-56445.html>>.

Co se týče působnosti Haagské úmluvy, vztahuje se pouze na výlučné dohody o volbě soudu uzavřené v občanských a obchodních věcech (vyjma případů v čl. 2 odst. 2).¹³⁵ Díky tomu se má dosáhnout zlepšení podmínek přeshraničního obchodování a vykonání rozhodnutí téměř kdekoli na světě (v případě podepsání tohoto dokumentu vyšším počtem smluvních států).¹³⁶ V tomto směru bude jistě nápomocno i připravované Transatlantické partnerství mezi USA a EU.¹³⁷

Vymezení pojmu „výlučná volba soudu“ je zahrnuto v čl. 3 Haagské úmluvy. Jedná se o: „*dohod[ou] uzavřen[ou] mezi dvěma nebo více stranami,¹³⁸ která určuje, pro účely rozhodování sporů, které vznikly nebo mohou vzniknout v souvislosti s konkrétním právním vztahem, soudy jednoho smluvního státu nebo jeden či více konkrétních soudů jednoho smluvního státu, s vyloučením soudní příslušnosti všech ostatních soudů.*“¹³⁹ Zvláštností písemné dohody je, že nemusí být podepsána pro naplnění formální platnosti.¹⁴⁰

Pro úplnost výkladu je třeba dodat, že státům je umožněno učinit dvě výjimky z působnosti Haagské úmluvy, a to neuznání rozhodnutí vnitrostátní povahy v čl. 20 a možnost uznat a vykonat i dohody o nevýlučné dohodě soudu dle čl. 22.

Úprava uznání a výkonu rozhodnutí je obsažena v člancích 8 a 9. První zmíněné ustanovení je považováno za „*klíčové ustanovení*“ Haagské úmluvy.¹⁴¹ Je v něm stanoveno, že v případě dohody o výlučné volbě soudu, učiněné smluvním státem Haagské úmluvy, musí být rozhodnutí soudu uznáno a vykonáno. Rozhodnutím soudu se má na mysli meritorní rozhodnutí ve věci bez ohledu na jeho označení.¹⁴² Soudy nejsou oprávněny přezkoumávat rozhodnutí ve věci samé (au fond), a jsou vázány skutkovými zjištěními, na nichž byla založena jejich příslušnost. Navíc v rámci Haagské úmluvy není vyžadováno řízení o prohlášení vykonatelnosti.

¹³⁵ Např. vyživovací povinnost, insolvence, hospodářská soutěž, odpovědnost za jaderné škody, aj.

¹³⁶ MIŠŮR, Peter. Evropský parlament podpořil schválení Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem EU. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 2, s. 49.

¹³⁷ MIŠŮR, Peter. Evropský parlament podpořil schválení... s. 54.

¹³⁸ V písemné podobě či pomocí jiného komunikačního prostředku dle čl. 3 písm. c) Haagské úmluvy – tento text byl přepsán z modelového zákona UNCITRALU o elektronickém obchodu z roku 1996 (viz SCHULZ, Andrea. *The Hague convention of 30 June 2005 on choice of court agreements*. In: BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume VII, 2005, s. 8).

¹³⁹ HARTLEY, Trevor, DOGAUCHI, Masato. *Explanatory Report on the 2005 Hague Choice of Court Agreements Convention* [online]. assets.hcch.net, říjen 2013 [cit. 6. ledna 2017]. Dostupné na <<https://assets.hcch.net/docs/9d7c6cf9-6266-43dc-a9b9-c433503e9ff6.pdf>>.

¹⁴⁰ HARTLEY, Trevor, DOGAUCHI, Masato. *Explanatory Report on the 2005 Hague Choice...*

¹⁴¹ BRAND, Ronald., HERRUP, Paul. *The 2005 Hague Convention on Choice of Court Agreements: Commentary and Documents*. 1. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, s. 273.

¹⁴² Článek 4 Haagské úmluvy; BRAND, Ronald., HERRUP, Paul. *The 2005 Hague Convention on Choice of Court Agreements...* s. 273.

V čl. 9 je obsaženo hned sedm důvodů pro odeprání uznání či výkonu rozhodnutí, které není možné rozšiřovat. Jedná se o:

- neplatnost dohody o výlučné volbě soudu,
- nezpůsobilost některé ze stran k uzavření dohody o výlučné volbě soudu,

První dva důvody, pro které soud může odmítnout uznání a výkon cizího rozhodnutí, se posuzují podle práva státu, v němž leží zvolený soud. Jiný soud tedy není oprávněn k rozhodnutí ve věci, které by nahradilo verdikt určeného soudu.¹⁴³

- odebrání možnosti žalovanému, aby si řádně připravil svou obranu,

Tento důvod je obsažen např. i v ZMPS nebo nařízení Brusel I. Problémem dle Hartleyho/Dogauchiho¹⁴⁴ zde může být skutečnost, že některé zejm. angloamerické právní řády nevyžadují pro účinné doručení žádné náležitosti a díky tomu je například žalobci umožněno, aby sám cestoval, zaklepal u dveří žalovaného a osobně mu obsílku předal. Naopak v jiných státech by takový postup mohl být považován za zásah do státní suverenity.

- procesní podvod,
- zjevný rozpor s veřejným pořádkem,
- překážku neslučitelnosti rozhodnutí s rozhodnutím v dožádaném státu,
- překážku neslučitelnosti rozhodnutí s jiným rozhodnutím, již dříve vydaným v odlišném státě, za předpokladu, že tam jsou splněny podmínky pro uznání.

Mimo to někteří autoři¹⁴⁵ spatřují další potencionální překážky pro uznání a výkon rozhodnutí v čl. 10 odst. 2 až 4 a čl. 11 Haagské úmluvy při splnění specifických podmínek řízení.

Výkon rozhodnutí se uskutečňuje dle vnitrostátního práva dožádaného státu.¹⁴⁶ Za výhodu pro účastníka řízení považují skutečnost, že z formálního hlediska je upouštěno od požadavku

¹⁴³ BRAND, Ronald., HERRUP, Paul. *The 2005 Hague Convention on Choice of Court Agreements: Commentary and Documents*. 1. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, s. 277.

¹⁴⁴ HARTLEY, Trevor, DOGAUCHI, Masato. *Explanatory Report on the 2005 Hague Choice of Court Agreements Convention* [online]. assets.hcch.net, říjen 2013 [cit. 6. ledna 2017]. Dostupné na <<https://assets.hcch.net/docs/9d7c6cf9-6266-43dc-a9b9-c433503e9ff6.pdf>>.

¹⁴⁵ ZVOLSKÝ, Ladislav. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu – 2. část. *Právní fórum*, 2009, č. 10, s. 442 – 443; HARTLEY, Trevor, DOGAUCHI, Masato. *Explanatory Report on the 2005 Hague Choice of Court Agreements Convention* [online]. assets.hcch.net, říjen 2013 [cit. 9. ledna 2017]. Dostupné na <<https://assets.hcch.net/docs/9d7c6cf9-6266-43dc-a9b9-c433503e9ff6.pdf>>.

¹⁴⁶ Článek 14 Haagské úmluvy.

ověření dokumentů (čl. 18). Jelikož Haagská úmluva nestanoví žádné lhůty pro zahájení řízení před soudy, je tato otázka ponechána národním právním řádům.¹⁴⁷

V článku 26 je vymezen vztah této úmluvy k jiným mezinárodním nástrojům. Obecně Haagská úmluva dává prostor k aplikaci jiných dokumentů. Bude se předně aplikovat před pravidly soudní příslušnosti v nařízení Brusel I bis s výjimkou případů, kdy obě strany mají bydliště na území třetí země, která není smluvním státem Haagské úmluvy nebo EU. Naopak v případě uznání a výkonu cizích rozhodnutí navzájem v členských státech EU se v odst. 6 zmíněného ustanovení připouští aplikace práva EU namísto Haagské úmluvy.

V návaznosti na EU považují za vhodné zmínit, že v souvislosti s čl. 21 si EU upravila prohlášením¹⁴⁸ vztah Haagské úmluvy a práva EU k aplikaci úpravy pojistných smluv, přičemž si rovněž vyhradila právo v budoucnu tuto výjimku zvážit. Cílem prohlášení má být zejména ochrana zájmů slabších stran pojistných smluv a zajištění právní úpravy v souladu s jinými předpisy.¹⁴⁹

Na závěr v otázce výkladu Haagské úmluvy souhlasím se Zvolským,¹⁵⁰ že by bylo vhodné, aby Haagská konference mezinárodního práva soukromého přijala určitá opatření, která by zajistila jednotný výklad Haagské úmluvy pro všechny smluvní státy, např. prostřednictvím dodatkového protokolu (třebaže EU si bude moci danou úmluvu vykládat pro potřeby členských států sama pomocí ESD).

3. 4. Společné mezinárodní dokumenty¹⁵¹

3. 4. 1. Convención Interamericana sobre eficacia extraterritorial de las sentencias extranjeras y laudos arbitrales extranjeros

K přijetí této úmluvy (dále jen „CISL“) sehrály svůj význam Meziamerické konference zaměřené na mezinárodní právo soukromé, které započaly v roce 1975 a na šesti jejích setkání bylo vytvořeno více než 20 různých úmluv.¹⁵² Konkrétně tato úmluva byla přijata na druhém zasedání, a byla podepsána dne 8. května 1979 v Montevideu (Uruguay). V současné době má CISL devět

¹⁴⁷ ČECH, Ondřej, KUŘECOVÁ, Vladěna. Haagská úmluva o dohodách... s. 40.

¹⁴⁸ Příloha I. a II. k rozhodnutí Rady EU (2014/887/EU) ze dne 4. prosince 2014 o schválení Haagské úmluvy ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu.

¹⁴⁹ MIŠŮR, Peter. Evropský parlament podpořil schválení Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem EU. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 2, s. 53 – 54.

¹⁵⁰ ZVOLSKÝ, Ladislav. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu – 2. část. *Právní fórum*, 2009, č. 10, s. 445.

¹⁵¹ „Společné“ = smluvní stranou jsou alespoň dva státy z vybraných španělsky mluvících zemí (Argentina, Uruguay, Mexiko).

¹⁵² ARAUJO, Nadia, MARGUES, Frederico. Recognition of foreign judgements in Brazil: The experience of the Supreme court and the shift to the Superior federal court. In BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume VII, 2005, s. 120.

smluvních stran a to: Argentinu, Brazílii, Kolumbii, Ekvádor, Mexiko, Paraguay, Peru, Uruguay a Venezuelu.¹⁵³

CISL je regionálním instrumentem, který byl založen na modelu jednoduché úmluvy.¹⁵⁴ Jedná se o poměrně strohý dokument, neboť obsahuje jen 14 článků, přičemž se dá říci, že téměř polovina ustanovení se týká možnosti přistoupení k této úmluvě a procesu ratifikace. Podle článku 1 se CISL použije na cizí rozsudky a rozhodčí nálezy vydané v občanských, obchodních a pracovních věcech. Zároveň je smluvním stranám umožněno, aby učinily výhradu působnosti úmluvy v rozsahu „*sentencias de codemna en materia patrimonial*“¹⁵⁵ čímž se mají na mysli majetkové záležitosti v manželských vztazích. Tuto příležitost prozatím využilo jen Mexiko.¹⁵⁶

Úmluva obsahuje několik podmínek, které musí být splněny proto, aby danému rozhodnutí či nálezu byl přiznán extraterritoriální účinek ve smluvních státech. Problém CISL spočívá v absenci regulace soudní pravomoci. Jedinou zmínku lze v tomto smyslu spatřit v čl. 2, který vyžaduje, aby dožádaný soud ověřil, zda daný soudce či tribunál byl kompetentní poskytnout dané rozhodnutí na mezinárodním poli.¹⁵⁷

CISL v člancích 2 a 3 přenáší důkazní břemeno na žadatele o uznání a výkon cizího rozhodnutí/nálezu.¹⁵⁸ Oprávněná strana je povinna odevzdat spolu s žádostí nejen ověřenou kopii samotného rozhodnutí, doloženou prohlášením o právní moci, ale i ověřené kopie dokumentů, které prokazují, že žalovaná strana byla řádně obeslána a rovněž jí bylo umožněno přednést svou obhajobu v dané záležitosti. Všechny listiny zasílané soudu je nutné řádně přeložit do úředního jazyka dožádaného státu,¹⁵⁹ což by neměl být problém, neboť ve většině států je úředním jazykem španělština. Jelikož se signatářské státy nemohly dohodnout na společných pravidlech řízení,¹⁶⁰ veškeré postupy týkající se zajištění platnosti rozhodnutí a jeho uznání, se řídí podle práva státu, v němž je navrhován jeho výkon.¹⁶¹

Na druhou stranu může být výhodným řešením pro oprávněnou stranu (dle č. 4 CISL) dohoda se soudem na částečném výkonu rozhodnutí, v případě, že jej nelze vykonat v celém

¹⁵³ Organización de los Estados Americanos [online]. oas.org, [cit. 7. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.oas.org/juridico/spanish/firmas/b-41.html>>.

¹⁵⁴ OESTREICHER, Yoav. "We're on a Road to Nowhere" - Reasons for the Continuing Failure to Regulate Recognition and Enforcement of Foreign Judgments. *The International Lawyer*, 2008, roč. 42, č. 1, s. 67.

¹⁵⁵ Zajímavé je, že v anglických překladech této úmluvy chybí vysvětlení, o co se přesně jedná.

¹⁵⁶ PÉREZ PACHECO, Yaritza. *Reconocimiento y Ejecución de Laudos Arbitrales Comerciales Internacionales en México*. 1. vydání. Mexiko: Universidad Nacional Autónoma de México, 2015, s. 21.

¹⁵⁷ OESTREICHER, Yoav. "We're on a Road to Nowhere"... s. 67.

¹⁵⁸ GARCÍA-BOLÍVAR, Omar, OTERO, Hernando. *Recognition and Enforcement...* s. 6.

¹⁵⁹ Článek 2 písm. b) CISL.

¹⁶⁰ CÓRDOBA, Stella. *Efectos de la sentencia extranjera...* s. 93.

¹⁶¹ Článek 6 CISL.

rozsahu.¹⁶² Tato možnost byla vůbec poprvé zakotvena v rámci mezinárodních dokumentů své doby. Uplatní se zejména u rozsudků, které obsahují více práva povinností a lze je samostatně oddělit.¹⁶³

Co se týče vztahu této úmluvy k ostatním právním instrumentům, CISL vymezuje svůj subsidiární vztah pouze k Panamské úmluvě¹⁶⁴ (použije se pouze na věci, které Panamská úmluva neobsahuje – zřejmě proto byla CISL podepsána jen částí Panamských signatářů)¹⁶⁵ a nikterak neřeší možný konflikt s dalšími dokumenty. Ačkoliv to lze považovat za nedostatek této právní úpravy, CISL je určena jen pro státy Střední a Jižní Ameriky a tudíž se zde zřejmě nepředpokládá sjednání další úmluvy v podobné oblasti.¹⁶⁶

3. 4. 2. Convención Interamericana sobre competencia en la esfera internacional para la eficacia extraterritorial de las sentencias extranjeras

Tato mezinárodní úmluva (dále jen „CISE“) vznikla 24. května 1984 v La Paz v Bolívii. Jejím záměrem bylo sjednotit obsah s předchozí meziamerickou úmluvou (viz bod 3. 4. 1.), eliminovat její problémy¹⁶⁷ a doplnit ji o pravidla nepřímé jurisdikce.¹⁶⁸ Ačkoliv byla tato úmluva podepsána 13 státy, zatím je závazná jen pro dvě ratifikující smluvní strany, a to Mexiko a Uruguay.¹⁶⁹ V souladu s čl. 13 CISE vstoupila v platnost v prosinci 2004. Na rozdíl od CISL jde obsahově úžeji zaměřený dokument, neboť v ustanovení 6 uvádí jedenáct oblastí, na které se tato úmluva neuplatní (např. výživné, pracovní věci, sociální pojištění, delikty, arbitráže, aj.).

V prvním článku CISE jsou upravena čtyři kritéria pro přezkum příslušnosti orgánu, který vydal dané rozhodnutí. Jedná se o peněžité plnění, hmotný majetek, nemovitosti a nakonec o mezinárodní obchodní dohodu. Poslední bod umožňuje písemné ujednání o volbě soudu mezi stranami, pokud není založeno „zneužívajícím způsobem“ a má rozumné spojení s předmětem jejich vztahu. V tomto ohledu je však úmluva nedostačující, neboť neuvádí žádná další kritéria pro daný kontrakt, ani neřeší situaci, kdy se strany na soudu nedohodnou.¹⁷⁰ Např. v případě smlouvy

¹⁶² PÉREZ PACHECO, Yaritza. *Reconocimiento y Ejecución de Laudos Arbitrales Comerciales Internacionales en México*. 1. vydání. Mexiko: Universidad Nacional Autónoma de México, 2015, s. 24.

¹⁶³ CÓRDOBA, Stella. *Efectos de la sentencia extranjera...* s. 93.

¹⁶⁴ Inter-American Convention on International Commercial Arbitration, ze dne 30. ledna 1975.

¹⁶⁵ GARCÍA-BOLÍVAR, Omar, OTERO, Hernando. *Recognition and Enforcement...* s. 5.

¹⁶⁶ Článek 1 a článek 7 CISL.

¹⁶⁷ GRAHAM, James. *Guía práctica para la ejecución de sentencias y laudos comerciales*. 2. vydání. Monterrey: Zamanga Editores, 2014, s. 16.

¹⁶⁸ SCHULZ, A., TUÑÓN, A., MEZA R. *The american instruments on Private international law* [online]. assets.hcch.net, červen 2005 [cit. 8. ledna 2017]. Dostupné na <https://assets.hcch.net/upload/wop/jdgm_pd31e.pdf>.

¹⁶⁹ Organización de los Estados Americanos [online]. oas.org, [cit. 8. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.oas.org/juridico/spanish/firmas/b-50.html>>.

¹⁷⁰ SILVEIRA, Mariana. *Jurisdiction - Fundamental Concepts: Focus on Latin America (DRAFT)* [online]. ilpf.org, 11. srpna 2000 [cit. 24. ledna 2017].

o dodání materiálu tak může nastat paralelní konflikt kvůli nedodanému zboží (hmotné věci) a nezaplacení faktur (peněžité plnění), který může založit odlišnou příslušnost soudu, s nímž oba obchodníci nemusí být spokojeni.

Smluvní státy mají podle čl. 4 CISE možnost odmítnout extraterritoriální účinky soudních rozhodnutí v případě, že došlo k porušení výlučné pravomoci státu. Tento přístup je dle Silveiry¹⁷¹ v souladu s praxí většiny právních řádů, zejm. v otázkách nemovitostí, duševního vlastnictví či veřejných rejstříků. Je zajímavé, že CISE umožňuje odříct pouze soudní rozhodnutí, a ne i rozhodčí nálezy, protože i těmi lze podle mého názoru v určitých případech zasáhnout do výlučné pravomoci státu.

Aby mohlo mít cizí rozhodnutí účinky v dožádaném státě, vyžaduje se, aby bylo konečné, bez možnosti využít dalších opravných prostředků v daném státě, a vykonatelné.¹⁷² Lze souhlasit s tím, že tento požadavek byl zaveden z důvodu odstranění rozdílů mezi federálními a unitárními státy z hlediska zřetelnosti, zda je dané rozhodnutí definitivní a vykonatelné ve státě původu.¹⁷³ Např. Argentina poskytuje v určitých případech tři možnosti, jak zvrátit dané rozhodnutí. Pro žalovaného, který pochází z jiného státu tak nemusí být jasné, jakým způsobem se může ještě bránit, popř. kdy může očekávat nařízení výkonu daného rozhodnutí.

Na závěr je v článku 8 CISE upravena tzv. „*kompatibilní klauzule*“, tzn. že úmluva neomezuje smluvní státy v uzavírání jiných mezinárodních dokumentů. Státům je tedy umožněno, aby se připojily k Haagské úmluvě, která má méně rigidní požadavky a rovněž je příznivější pro uznání a výkon cizích rozhodnutí.¹⁷⁴

3. 4. 3. Protocolo de Las Leñas de Cooperación y Asistencia Jurisdiccional en materia Civil, Comercial, Laboral y Administrativa

Las Leñas protocol (dále jen „LLP“) byl podepsán 27. června 1992 v Las Leñas v Argentině. Cílem tohoto protokolu je přispět ke spravedlivému zacházení s občany, s trvalým pobytem ve smluvních státech, při uplatnění jejich práv a zájmů skrze cizí jurisdikci.¹⁷⁵ Tento dokument se skládá z devíti částí a právě pátá kapitola upravuje v čl. 18 – 24 nejen proces uznání a výkon cizích

Dostupné na <http://www.ilpf.org/events/jurisdiction2/presentations/silveira_pr/silveira.htm>.

¹⁷¹ SILVEIRA, Mariana. *Jurisdiction - Fundamental Concepts: Focus on Latin America...*

¹⁷² Článek 5 CISE.

¹⁷³ CÁRDENAS, Sara. Panorama del sistema de derecho internacional privado Argentino en materia de reconocimiento y ejecución de sentencias y laudos arbitrales extranjeros. *Universidad de Buenos Aires*, 2003, s. 14.

¹⁷⁴ SCHULZ, Andrea, TUÑON, Arnau, MEZA, Rita. *The american instruments on Private international law* [online]. assets.hcch.net, červen 2005 [cit. 10. ledna 2017]. Dostupné na <https://assets.hcch.net/upload/wop/jdgm_pd31e.pdf>.

¹⁷⁵ FILHO, M., LIXINSKI, L., GIUPONNI, M. *The Law of MERCOSUR*. Oxford: Hart Publishing, 2010, s. 434.

rozhodnutí, ale i rozhodčích nálezů. LLP obsahuje podobná ustanovení jako CISL, navíc je výslovně rozšířen o možnost uznat a vykonat cizí rozhodnutí i v oblasti správního práva.¹⁷⁶ Domnívám se, že právě z důvodu již předchozí téměř stejné úpravy, má LLP pouze čtyři smluvní strany a to: Argentinu, Brazílii, Paraguay a Uruguay.

Jelikož angličtina není úředním jazykem zemí MERCOSULU,¹⁷⁷ Carvalho ve svém pojednání zmiňuje, že bylo potřeba učinit pár změn v anglickém překladu za účelem sjednocení terminologie a zajištění správnosti textu.¹⁷⁸ Tento fakt mě nikterak nepřekvapuje, neboť jsem sama narazila při psaní této práce na některé odchylky, které lze podle mého názoru přisoudit tomu, že tyto mnohostranné dokumenty jsou podepsány zejména španělsky mluvícími zeměmi.

Smluvním stranám LLP je poskytnuta možnost oběhu rozsudků a rozhodčích nálezů prostřednictvím ústředních orgánů.¹⁷⁹ Jedná se tak o alternativu k nákladným postupům (např. najmutí místního advokáta, aj.), která může usnadnit vymáhání soudních rozhodnutí ve prospěch rozvojových zemí.¹⁸⁰ V rámci postupu skrze specializované ústřední orgány se navíc nevyžaduje legalizace dokumentu a žádosti, tudíž se tímto způsobem může dosáhnout patřičné rychlosti mezinárodní spolupráce.¹⁸¹

Ohledně vymezení vztahu LLP k jiným mezinárodním předpisům lze říci, že LLP v článcích 20 a 22 stanovuje přísnější požadavky na výkon cizích rozhodčích nálezů, než tomu tak činí Newyorská úmluva,¹⁸² což může negativně ovlivnit volný pohyb nálezů v rámci smluvních stran LLP.¹⁸³ Mimo to by Newyorská úmluva v případě konfliktů mezi těmito dokumenty měla mít přednost jako *lex specialis*.

LLP byl v roce 1997 doplněn o dodatek, který se týká spolupráce při dokazování a dalších procedurálních otázkách. Prozatím však vstoupil v platnost jen pro Argentinu a Paraguay.¹⁸⁴

¹⁷⁶ Článek 18 LLP.

¹⁷⁷ MERCOSUL (Mercado común del Sur) je regionálním sdružením volného obchodu, založeným dne 26. března 1991 v Jižní Americe čtyřiceti zakládajícími státy: Argentinou, Brazílií, Paraguayem a Uruguayem (PIZZOLO, Calogero. *Pensar el Mercosur*. Argentina: Ediciones Jurídicas Cuyo, 1998, s. 273).

¹⁷⁸ FILHO, M., LIXINSKI, L., GIUPONNI, M. *The Law of MERCOSUR*. Oxford: Hart Publishing, 2010, s. 434.

¹⁷⁹ Článek 19 LLP.

¹⁸⁰ BRUN, Jean-Pierre a kolektiv. *Public Wrongs, Private Actions: Civil Lawsuits to Recover Stolen Assets*. Washington DC: World Bank Publications, 2014, s. 103.

¹⁸¹ CÁRDENAS, Sara. Panorama del sistema de derecho internacional privado Argentino en materia de reconocimiento y ejecución de sentencias y laudos arbitrales extranjeros. *Universidad de Buenos Aires*, 2003, s. 15.

¹⁸² Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, ze dne 10. června 1958.

¹⁸³ GARCÍA-BOLÍVAR, Omar, OTERO, Hernando. *Recognition and Enforcement...* s. 14.

¹⁸⁴ SCHULZ, Andrea, TUÑÓN, Arnau, MEZA Rita. *The american instruments on Private international law* [online]. assets.hcch.net, červen 2005 [cit. 19. ledna 2017]. Dostupné na <https://assets.hcch.net/upload/wop/jdgm_pd31e.pdf>.

4. Rozbor české právní úpravy v rámci dotčené problematiky

4. 1. Historické souvislosti, koncepce zákonné úpravy

Problematicou uznání a výkonu cizích rozhodnutí se dříve zabýval ZMPS 1963 v § 63 - 68. Ačkoliv byl po roce 1990 několikrát novelizován, jednalo se pouze o vnější vlivy (např. dopad norem práva EU), a samotný zákon do pojetí jednotlivých institutů a řešení situací zůstal v podstatě nedotčen.¹⁸⁵ Ačkoliv k ZMPS 1963 nezaznívaly žádné zásadní připomínky, změna zákona byla dlouhodobě diskutována.¹⁸⁶ Vybíral konstatuje, že hlavní příčinou pro přijetí nového ZMPS byla závislost na rekonstrukci soukromého práva, ačkoliv si sám dokáže představit, že by byla použitelná dosavadní úprava obsažená v ZMPS 1963.¹⁸⁷ Stejný názor zastává i Pauknerová,¹⁸⁸ která má za to, že ZMPS 1963 byl ve srovnání s úpravami jiných evropských států velmi progresivním zákonem a odpovídal tendencím vývoje mezinárodního práva soukromého.

Nový ZMPS nahradil původní ZMPS 1963 k 1. 1. 2014.¹⁸⁹ Ačkoliv název ZMPS může být na první pohled lehce zavádějící, neboť byl vypuštěn pojem „procesní“, nová právní úprava v sobě i nadále zahrnuje procesní normy.¹⁹⁰ Uhlířová spatřuje pokrok nového ZMPS ve snaze reflektování vývoje mezinárodního práva soukromého (inspirace švýcarským právem), jakož i vědecké činnosti.¹⁹¹ Co se týče dalších změn, uznání a výkonu cizích rozhodnutí se dotýkají zejména upravené překážky pro odepření uznání cizího rozhodnutí (podrobněji bod 4. 3. 2.).

4. 2. Obecně k aplikaci ZMPS

Z hlediska aplikace ZMPS je nutné na úvod připomenout § 2, který stanoví, že ZMPS se použije tehdy, pokud se na daný vztah nepoužije přímo aplikovatelné právo EU či úprava mezinárodních smluv (vztah k čl. 10 Ústavy).¹⁹² ZMPS tedy bude možné využít (zejm. v rámci § 14

¹⁸⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Návrh zákona o mezinárodním právu soukromém – dopady do obchodní oblasti. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 10, s. 290.

¹⁸⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Návrh zákona o mezinárodním právu soukromém... s. 290.

¹⁸⁷ VYBÍRAL, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Soudce*, 2012, č. 7 – 8, s. 14.

¹⁸⁸ PAUKNEROVÁ, Monika. Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 4, s. 333.

¹⁸⁹ § 125 ZMPS.

¹⁹⁰ ČERVINKA, Michal. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v novém zákoně o mezinárodním právu soukromém* [online]. epravo.cz, 10. června 2014 [cit. 16. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-cizich-rozhodnuti-v-novem-zakone-o-mezinarodnim-pravu-soukromem-94534.html>>.

¹⁹¹ UHLÍŘOVÁ, Petra. New Private International Law in the Czech Republic. In BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume XVI, 2014 – 2015, s. 473.

¹⁹² Aktuální znění: ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších předpisů.

– 16) v řízeních o cizích rozhodnutích např. ze zemí Latinské Ameriky, USA, Kanady, Austrálie, Číny či Japonska.¹⁹³

Proces uznání a výkonu cizích rozhodnutí je v ZMPS obecně upraven v §§ 14 – 19. Mimo to existuje i zvláštní úprava u některých typů soukromoprávních poměrů (např. § 51, § 55, § 79, a další), přičemž platí, že zvláštní právní úprava se použije přednostně před obecnou úpravou.

Kromě úpravy uznání a výkonu cizích rozhodnutí ZMPS samostatně vymezuje i uznání a výkon rozhodčích nálezů a to v § 120 a násl., které však nejsou rozhodnutími ve smyslu § 14 ZMPS a proto tato právní úprava nebude v této práci podrobněji rozebírána.

Nakonec je třeba zmínit, že při aplikaci ZMPS by se nemělo zapomínat i na přechodné ustanovení § 123 (zejm. odst. 2) ZMPS, které souvisí s řízeními o uznání a výkonu cizích rozhodnutí, která byla zahájena přede dnem účinnosti ZMPS.

4. 3. Úprava uznání a výkonu rozhodnutí v ZMPS

4. 3. 1. Obecná úprava uznání a výkonu cizích rozhodnutí (§ 14 - § 16 ZMPS)

Tato ustanovení ZMPS dopadají na případy, kdy ČR nemá upraven smluvní vztah v dotčené oblasti s jiným státem, nebo zde nelze využít některý přímo aplikovatelný předpis EU či mezinárodní smlouva. ZMPS tedy bude v této části využitelný ve vztahu k třetím zemím, např. v rámci silných ekonomických vazeb k USA, Číně nebo Japonsku.¹⁹⁴

Dle důvodové zprávy¹⁹⁵ došlo v § 14 ke zpřesnění ústředního pojmu – tj. cizí rozhodnutí, neboť je jím nově i rozhodnutí úřadu cizího státu. Cizím rozhodnutím je tedy pro účely ZMPS chápáno:

- rozhodnutí soudů cizího státu,
- rozhodnutí úřadů cizího státu o právech a povinnostech, o kterých by podle jejich soukromoprávní povahy rozhodovaly v České republice soudy,
- cizí soudní smíry v soukromoprávních věcech,
- cizí notářské a jiné veřejné listiny v soukromoprávních věcech (jen ty, z nichž vyplývají subjektům konkrétní práva a povinnosti – např. notářské zápisy či vykonatelné veřejné listiny soudních exekutorů).¹⁹⁶

¹⁹³ BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 7-8, s. 39.

¹⁹⁴ UHLÍŘOVÁ, Petra. New Private International Law in the Czech Republic. In BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume XVI, 2014 – 2015, s. 485.

¹⁹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ANAG, 2012, s. 14.

¹⁹⁶ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 98.

Toto obecné ustanovení se použije zejména v případě absence zvláštní úpravy (např. dědické právo, rodinné vztahy) v zákoně.¹⁹⁷ Hrnčířiková/Ryšavý¹⁹⁸ navíc upozorňují i obdobnou aplikaci ustanovení o uznání na případy věcí, které byly upraveny jinak než rozhodnutím – např. § 63 odst. 3 ZMPS u osvojení (osvojení smlouvou nebo faktickým stavem).

Cizí rozhodnutí v sobě zahrnuje i dva specifické znaky: úpravu soukromoprávních poměrů a právní moc. Co se týče prvního znaku, soukromoprávní poměry by měly být vykládány podle českého právního řádu a judikatury, přičemž výjimkou může být aplikace nařízení EU či mezinárodních smluv.¹⁹⁹ Navíc není podstatné, jak je dané rozhodnutí označeno.²⁰⁰ Za druhé, pro uznání cizího rozhodnutí musí být splněna podmínka právní moci, jež platí bez výjimky pro všechna cizí rozhodnutí, tzn., že zákon od tohoto požadavku nikde neosvobozuje.²⁰¹ Zda rozhodnutí má předpokládané vlastnosti, tj. závaznost a nezměnitelnost, se dle Vaškeho posuzuje dle státu původu.²⁰² V tomto požadavku se česká úprava liší od komunitárních předpisů, neboť ty právní moc rozhodnutí nevyžadují, neboť jim postačí vykonatelnost.

V § 16 ZMPS lze rozpoznat dva mechanismy pro uznání cizích rozhodnutí, a to:

o neformální uznání pro majetkové věci²⁰³ v § 16 odst. 1

V rámci ČR je neformální mechanismus většinou využíván českými orgány veřejné moci.²⁰⁴ Tento způsob uznání rozhodnutí je specifický tím, že se nevyžaduje zvláštní řízení, a ani se o uznání rozhodnutí nevydává žádný zvláštní výrok – nedochází tedy k založení překážky *res iudicatae*. Nicméně soud je však nucen vypořádat se otázkou uznání v odůvodnění svého rozhodnutí.²⁰⁵

Co je možné považovat za majetkové věci, stanoví např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR,²⁰⁶ kde se uvádí, že se jedná: „*obecně vzato, o všechny spory, které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat.*“ Bude se tedy např. jednat o žaloby na vydání věci, plnění ze smlouvy, náhradu újmy aj.²⁰⁷

¹⁹⁷ UHLÍŘOVÁ, Petra. *New Private International Law*... s. 485.

¹⁹⁸ HRNČÍŘIKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé*... s. 132 a 133.

¹⁹⁹ PAUKNEROVÁ, Monika a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwers, 2013, s. 105.

²⁰⁰ DOBIÁŠ, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 92.

²⁰¹ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu*... s. 97.

²⁰² VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 426.

²⁰³ A dále i ta rozhodnutí, u nichž je stanoveno, že se uznávají bez dalšího řízení (např. § 38 týkající se omezení svéprávnosti a opatrovnictví cizince, § 79, který se dotýká dědického práva, aj.).

²⁰⁴ HRNČÍŘIKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé*... s. 134.

²⁰⁵ VAŠKE *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 430 – 431.

²⁰⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009.

²⁰⁷ PAUKNEROVÁ, Monika a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*... s. 117.

Břicháček²⁰⁸ navíc považuje za nutné zdůraznit, že předmětné ustanovení se nevztahuje jen k soudům, ale i k jiným veřejným orgánům, ačkoliv uplatnění cizího rozhodnutí v rámci soudního řízení bude nejvyužívanější.

Nově je navíc dle Dobiáše²⁰⁹ účastníkovi řízení umožněno, aby namítal odeprání uznání z titulu veřejného pořádku či jiného důvodu dle § 15 odst. 1 ZMPS, ke kterému soud nepřihlíží ex offio.

○ zvláštní řízení pro ostatní věci v § 16 odst. 2²¹⁰

Pro uznání rozhodnutí je ve zvláštním řízení třeba, aby byly posouzeny podmínky pro uznání a soud o nich rozhodl rozsudkem (naproti neformálnímu řízení tedy dochází k založení překážky věci rozsouzené). Místně příslušným je dle § 85 OSŘ či § 4 ZŘS okresní soud, zpravidla dle obvodu bydliště či vzniklé relevantní skutečnosti pro dané řízení. Okresní soudy byly dle důvodové zprávy²¹¹ vybrány z důvodu spolehlivější informovanosti o uznání cizího rozhodnutí. V rámci ZMPS existuje odchylná úprava místní příslušnosti soudu v § 51 a § 55 ZMPS, kdy namísto okresního soudu je místně příslušným Nejvyšší soud. V případě výkonu rozhodnutí podle dotčeného ustanovení lze říci, že ZMPS obsahuje určitou „mezeru v zákoně“, neboť podle § 16 lze vykonávat jen rozhodnutí v majetkových věcech. Stejně jako u ZMPS 1963 tedy není z textu zákona zcela jasné, jestli by se i tato rozhodnutí měla vykonávat. Literatura již dříve upozorňovala na odlišný přístup k tomuto problému. Zatímco prof. Kučera²¹² byl odpůrcem výkonu, neboť nespatořoval žádnou oporu pro státní donucení v zákoně, např. Vaške²¹³ tento přístup rozporoval, jelikož dle něj postačí k výkonu to, že rozhodnutí neobsahuje žádné vady. Přestože tento rozpor panoval již v předchozích letech, je trochu nepochopitelné, že se k tomu zákonodárce nikterak nepostavil, a alespoň v důvodové zprávě nezmínil, proč nepovažoval za vhodné/nadbytečné se tímto aspektem zabývat. Ani autoři komentářů k novému ZMPS nejsou ve svém postoji jednotní. Z důvodu praktičnosti se však dle Červinky zdá být výhodnější umožnit výkon rozhodnutí.²¹⁴ Nezbyvá než si počkat, jak se k této spornosti postaví

²⁰⁸ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 111.

²⁰⁹ DOBIÁŠ, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 102.

²¹⁰ Zákon umožňuje, aby ve zvláštním řízení byla uznána i ta cizí rozhodnutí, která se uznávají bez dalšího řízení, a to v případě podání návrhu tím, kdo se domáhá vydání zvláštního rozhodnutí.

²¹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ANAG, 2012, s. 15.

²¹² KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vydání. Brno-Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 414.

²¹³ VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 453.

²¹⁴ ČERVINKA, Michal. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v novém zákoně o mezinárodním právu soukromém* [online]. epravo.cz, 10. června 2014 [cit. 16. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-cizichrozhodnuti-v-novem-zakone-o-mezinarodnim-pravu-soukromem-94534.html>>.

judikatura. Nakonec určitou výjimkou v tomto případě představuje § 58, který zmiňuje i výkon rozhodnutí ve věcech nezletilých dětí.

K úpravě výkonu rozhodnutí v rámci § 14 – 16 se již vyjádřil i Nejvyšší soud ČR,²¹⁵ který ve svém rozhodnutí stanovil, že: „výkon cizího rozhodnutí, jež podléhá úpravě podle ustanovení § 14 až 16 ZPMS, lze provést jen soudním výkonem rozhodnutí, přičemž exekuci prostřednictvím exekučního řádu lze v takovémto případě provést pouze podle cizího rozhodnutí, které bylo uznáno na základě zvláštního rozhodnutí českého soudu podle ustanovení § 16 odst. 2 ZPMS, tedy rozsudkem, který je třeba odůvodnit, a to jak v případě vyhovění návrhu na uznání cizího rozhodnutí, tak i v případě jeho zamítnutí.“ Tímto rozhodnutím se tedy i judikaturou vymezují případy způsobu výkonu rozhodnutí.

Dle § 16 odst. 3 bude docházet k výkonu rozhodnutí podle úpravy v OSŘ a to konkrétně dle ustanovení § 251 a násl. Stejně tak se bude v rámci OSŘ určovat místní příslušnost okresního soudu. K návrhu bude třeba připojit cizí rozhodnutí s označením, že se jedná o konečné rozhodnutí a to spolu s jeho úředním překladem.²¹⁶

4. 3. 2. Důvody pro odepření uznání cizího rozhodnutí

Důvody pro odepření uznání cizího rozhodnutí jsou v § 15 ZPMS upraveny taxativním výčtem. Použijí se vždy, pokud zvláštní ustanovení nestanoví jinak.

Stručný komentář k vybraným důvodům:

- písm. a) výlučná pravomoc českých soudů

Výlučná pravomoc českých soudů může vyplývat jak z mezinárodních, tak i vnitrostátních pramenů práva (např. § 39 odst. 1 nebo § 60 odst. 3 ZPMS). Oproti ZPMS 1963 se tento důvod neuplatní, pokud se účastník řízení, proti němuž cizí rozhodnutí směřuje, dobrovolně podrobí pravomoci cizího orgánu. Co se považuje za podrobení se, není specificky stanoveno, dle názoru autorů komentáře²¹⁷ by se však měly dodržovat tuzemské standardy.

- písm. b) překážka litispendence

Jedná se o nový důvod pro odepření uznání rozhodnutí, který nebyl v ZPMS 1963 upraven. Překážku litispendence může namítat pouze ta strana, proti níž návrh na uznání rozhodnutí směřuje.²¹⁸ Při posuzování probíhajícího řízení není podstatné, zda cizí soud vydal rozhodnutí dříve, než ten český, důležité je, že v ČR bylo dříve zahájeno řízení v dané věci.

²¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. července 2016, sp. zn. 20 Cdo 1349/2016.

²¹⁶ PAUKNEROVÁ, Monika a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém...* s. 119.

²¹⁷ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 104 a 105.

²¹⁸ DOBIÁŠ, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 96.

- písm. d) porušení zásad spravedlivého procesu

Pod tento bod lze podřadit rozpor se základními právy v této oblasti, např. ustanovení zástupce pro účastníka řízení, právo být slyšen, možnost řádně se účastnit řízení, aj. Cílem tohoto důvodu pro odepření rozhodnutí není jen chránit české občany, ale zajistit každému právo na spravedlivý proces, proto u této překážky uznání rozhodnutí není vyžadováno české státní občanství.

- písm. e) veřejný pořádek

Výhrada veřejného pořádku je upravena v § 4 ZMPS. Samotný obsah tohoto pojmu je ponechán vnitrostátnímu právu s tím, že ESD může stanovit určité limity, které nelze překročit.²¹⁹ Veřejný pořádek by měl být vykládán restriktivně, přičemž zásah musí být zjevný.²²⁰ Předpokládá se kontinuita rozhodování v souladu s předchozí bohatou judikaturou k ZMPS 1963.

V případě, že jsou splněny podmínky v § 14 ZMPS a neexistuje-li důvod pro odepření uznání rozhodnutí, je třeba jej uznat. V rámci posuzování cizího rozhodnutí jej nelze přezkoumat ve věci samé (au fond), příp. zpochybňovat aplikaci hmotného práva na daný případ.²²¹

Překážkami pro uznání rozhodnutí se soud zabývá ex officio. Existují však dvě výjimky: i) u písmen b) c) a d) se vyžaduje návrh účastníka a ii) u písm. b) a c) není návrh účastníka nutný v případě, že soudu jsou tyto skutečnosti známy. Tento přístup by měl být i nyní podpořen nálezem Ústavního soudu ČR, sp. zn. II. ÚS 2455/09.²²²

Navzdory názorům jiných kolegů z praxe navíc Bříza²²³ zastává názor, že dalším důvodem pro odepření uznání cizího rozhodnutí je i analogická úprava § 120 ZMPS.

4. 3. 3. Uznání a výkon cizích rozhodnutí vyžadující tzv. exequatur (§ 17 – 19 ZMPS)

Oproti předchozím zmíněným §§ ZMPS je v těchto ustanoveních upraven postup pro případy, kdy nařízení EU či některá mezinárodní smlouva vyžaduje pro uznání a výkon cizích rozhodnutí prohlášení o vykonatelnosti (tzv. exequatur). Bříza²²⁴ má za to, že nový ZMPS v této části zjednodušuje proces uznání a výkonu všude „tam, kde je to možné“.

²¹⁹ BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 7-8, s. 38.

²²⁰ PAUKNEROVÁ, Monika a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém...* s. 112.

²²¹ VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 444.

²²² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. června 2012, sp. zn. II. ÚS 2455/09.

²²³ BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 7-8, s. 39, shodně i BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 107 a 108.

²²⁴ BŘÍZA, Petr. Nový český zákon o mezinárodním právu soukromém v kontextu práva EU a mezinárodních smluv. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 17, s. 588.

Požadavek prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí v mezitímním řízení je upraven v § 17 a předchází eventuálnímu výkonu rozhodnutí.²²⁵ Dle autorů komentáře²²⁶ bylo zřejmě záměrem zákonodárců harmonické začlenění předmětného mechanismu a skloubení jeho aplikace s vnitrostátním právem. Mezi evropská nařízení, která vyžadují tzv. exequatur patří např. nařízení Brusel II a²²⁷ v čl. 28 a násl. (s výjimkou práva na styk s dítětem a návrat uneseného dítěte v čl. 40 - 42), nařízení o dědictví²²⁸ (čl. 48), nařízení o úpadkovém řízení.²²⁹ V rámci mezinárodních smluv, které jsou založeny na institutu exequaturu, lze zmínit např. Luganskou úmluvu (čl. 38) či Haagskou úmluvu o rodičovské zodpovědnosti a ochraně dětí (čl. 26).²³⁰ Je vhodné dodat, že ve starších bilaterálních smlouvách o právní pomoci např. s bývalými socialistickými zeměmi se prohlášení vykonatelnosti nevyskytuje.²³¹

Zvláštní řízení o uznání cizího rozhodnutí je upraveno v § 18. Využije se zejména v případech, kdy výkon rozhodnutí není možný a kdy návrhové strany chtějí uznáním cizího rozhodnutí dosáhnout odstranění nejistoty ohledně uznání rozhodnutí jiným státem. Tato úprava se tedy vztahuje např. na rozhodnutí o rozvodu manželství či prohlášení právního jednání za neplatné.²³² V rámci zvláštního řízení se analogicky postupuje podle § 16 odst. 2 ZMPS, přičemž ve zbytku se použije obecná úprava OSŘ. Stejnou možnost iniciovat zvláštní řízení upravuje např. i Luganská úmluva ve čl. 33 odst. 2. Ačkoliv by se zvláštní úprava obsažená v § 17 – 19 ZMPS měla vztahovat na prohlášení vykonatelnosti, Břicháček²³³ má za to, že by se § 18 ZMPS měl vztahovat i na nařízení Brusel I bis, třebaže z něj byl exequatur vypuštěn.

Nakonec v § 19 je upraven společný návrh na prohlášení vykonatelnosti a výkon cizího rozhodnutí. Účastníkovi se ponechává na výběr, zda podá oba návrhy současně, nebo nejprve dosáhne prohlášení o vykonatelnosti a teprve poté podá návrh na výkon. Touto možností jde zákon nad rámec unijních předpisů či mezinárodních smluv, neboť není povinností smluvních států připustit společný návrh.²³⁴ Podle § 254 odst. 1 OSŘ se o prohlášení vykonatelnosti rozhoduje

²²⁵ DOBIÁŠ, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 105.

²²⁶ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 116.

²²⁷ Nařízení Rady ES ze dne 27. listopadu 2003, č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti, úřední věstník L 338, 23. prosince 2003.

²²⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 4. července 2012, č. 650/2012, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, úřední věstník L 201, 27. července 2012.

²²⁹ Nařízení Rady (ES) ze dne 29. května 2000, č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, úřední věstník L 160, 30. června 2000.

²³⁰ Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, ze dne 19. října 1996.

²³¹ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 119.

²³² BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 121.

²³³ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 122.

²³⁴ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 125.

usnesením. Soud je dle § 19 odst. 1 ZSMP povinen výroky odůvodnit. Nelze vyloučit, že i přes vyhovění návrhu v rámci exequaturu bude návrh na výkon rozhodnutí odmítnut např. pro nesplnění materiální vykonatelnosti.²³⁵ V odst. 2 je umožněno podat opravný prostředek, je-li zakotven v předpise EU či mezinárodní smlouvě.²³⁶ Stanovené lhůty bývají zpravidla delší, než je 15 denní lhůta v OSŘ pro podání odvolání vůči usnesení o nařízení soudního výkonu rozhodnutí.²³⁷ Na závěr odst. 3 řeší případ, kdy nemohly být zohledněny důvody pro odepření uznání rozhodnutí. Taková situace může nastat např. v čl. 45 nařízení Brusel I bis. Díky ZMPS však dle Dobiáše²³⁸ dochází k prolomení zásady v § 212a OSŘ.

²³⁵ PAUKNEROVÁ, Monika a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém...* s. 138.

²³⁶ V případě unijní úpravy se lhůty řídí nařízením Rady (EHS, EURATOM) ze dne 3. června 1971, č. 1182/71, kterým se určují pravidla pro lhůty, data a termíny.

²³⁷ BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 125.

²³⁸ DOBIÁŠ, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu...* s. 110 – 111.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo porovnat právní úpravu a podmínky pro uznání a výkon cizích rozhodnutí v rámci tří odlišných oblastí práva. Jako úkol jsem si stanovila rozpoznat jednotlivé odlišnosti v řízení o uznání a výkonu cizích rozhodnutí a také reflektovat nedostatky právní úpravy či jejího praktického uplatnění. V této poslední části bych tak ráda zhodnotila poznatky získané při psaní této práce.

Lze si povšimnout, že na úrovni EU existuje celá řada dokumentů, které se týkají uznání a výkonu cizích rozhodnutí.²³⁹ Myslím si, že EU věnuje této problematice dostatečnou pozornost, neboť dochází k postupnému odstraňování nedostatků, stejně jako prohlubování právních úprav v dané oblasti. Jelikož právo EU umožňuje uznat a vykonat cizí rozhodnutí jen mezi členskými státy EU, mám za to, že není třeba dále rozebírat dané okolnosti a podmínky pro uznání a výkon cizích rozhodnutí, a to z důvodu zaměření mé práce na vybrané třetí země mimo EU.

Přestože některé právní řády upouští od požadavku prohlášení vykonatelnosti,²⁴⁰ mnou vybrané země Jižní a Střední Ameriky tento trend nenapodobují, neboť všeobecným předpokladem pro uznání a výkon cizích rozhodnutí je exequatur,²⁴¹ a to jak v rámci jejich vnitrostátní úpravy, tak i zmíněných mezinárodních dokumentech. Naopak stejný přístup k požadavkům pro uznání a výkon cizích rozhodnutí, který uznává např. i ČR, lze spatřit v zákaze přezkumu rozhodnutí ve věci samé (au fond), nutnosti řádně přeložit a dodat originál dotčeného rozhodnutí či možnosti si upravit výlučnou pravomoc státu, do které nikdo jiný nemůže zasáhnout.

V případě vybraných španělsky mluvících zemí bych se nejprve ráda vyjádřila k jejich vnitrostátním předpisům. Zaujala mě poněkud zastaralá právní úprava, která je v určitých případech pouze novelizována nebo přenechána úpravě federálním zákonům. Velkou nevýhodu Argentiny v tomto směru spatřuji v absenci celostátního předpisu, který by upravoval dotčenou problematiku. Argentinská právní úprava na mě působí velmi komplikovaně a nejednotně. V praxi tak může docházet k rozdílným přístupům v jednotlivých případech, resp. odlišnému způsobu rozhodování. Dalším negativem může být i fakt, že některé federální zákony přiznávají značné množství opravných prostředků, čím se nejen protáhne celý proces, ale i zvýší náklady na celé řízení. Naopak poměrně pozitivně hodnotím právní úpravu v Uruguayi, neboť dle mého názoru nestanovuje zbytečně tvrdé požadavky pro účastníky řízení. Mimo to se mi osobně líbí obsah CGP,

²³⁹ Např. již dříve zmíněné nařízení Brusel II bis, nařízení Brusel I bis, nařízení o dědictví, aj.

²⁴⁰ Např. právo EU (nařízení Brusel I bis, články 40 – 42 nařízení Brusel II bis).

²⁴¹ LUTZ, Robert. *A Lawyers Handbook for enforcing foreign judgements in the USA and abroad*. USA: Cambridge University Press, 2007, s. 427.

neboť v jednom předpise lze najít jak procesní zásady, opravné prostředky, otázky mezinárodní spolupráce, tak i způsoby výkonu rozhodnutí, aj. Uruguayská právní úprava je tak z mého pohledu poměrně přehledná a účastníci řízení tak nemusí moc věcí složitě dohledávat. Na druhou stranu, ačkoliv mexická právní úprava může působit poněkud komplikovaně a roztříštěně, orientace v dotčených předpisech není až tak složitá, jak by se na první pohled mohlo zdát. Nadto se svým obsahem na celostátní úrovni zásadně neodlišuje od uruguayské právní úpravy. Jako menší nedostatek mexické právní úpravy však spatřuji poměrně široké vymezení výlučné pravomoci tamních soudů v porovnání s jinými dotčenými státy.

V případech zemí MERCOSULU docházím k negativnímu hodnocení jejich mezinárodních dokumentů (CISL, CISE a LLP) a to konkrétně ve dvou ohledech. Za prvé je zřetelné, že řada přijatých dokumentů v rámci tohoto společenství zahrnuje obdobná ustanovení, která obsahují i jiné mezinárodní smlouvy, jež mají větší zastoupení, a to co do počtu signatářských států.²⁴² Proto považuji CISL, CISE a LLP za „doplňkové předpisy“, které zřejmě nemají takové uplatnění, jak by si jejich smluvní státy přály. Druhý problém spatřuji v nedostatku prostředků efektivní kontroly, neboť MERCOSUL postrádá zejména nadnárodní instituci, popř. dodatkový protokol, který by určoval daná pravidla uvnitř své komunity. Ačkoliv členské státy se snaží tento nedostatek samy napravit, tak tento postup nezaručuje sjednocenou interpretaci či aplikaci společných pravidel uvnitř jejich systému.²⁴³ Bylo by proto vhodné, kdyby se zmíněné sdružení volného obchodu tímto nedostatkem zabývalo a možná by tak dosáhlo i většího počtu signatářů jeho dokumentů. Jelikož jsou však Argentina, Mexiko i Uruguay členskými státy Haagské konference mezinárodního práva soukromého,²⁴⁴ je možné, že se jejich situace v oblasti mezinárodních smluv změní, neboť jsem při psaní této práce narazila na nově připravovaný koncept úmluvy týkající se uznání a výkonu cizích rozhodnutí.²⁴⁵

Jelikož Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu vstoupila v platnost před několika měsíci, tak zatím nejsou známy její závažné nedostatky v praktickém využití. I přesto bych na tomto místě zmínila pár poznatků o této úmluvě. Přestože přípravné práce probíhaly řadu let a obsah Haagské úmluvy je užší, než bylo původně zamýšleno, lze konstatovat, že úmluva si v konečném

²⁴² Např. Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, ze dne 10. června 1958.

²⁴³ ARAUJO, Nadia. *Dispute Resolution in MERCOSUL: The Protocol of Las Leñas and the Case Law of the Brazilian Supreme Court* [online]. repository.law.miami.edu, 4. ledna 2001 [cit. 27. ledna 2017]. Dostupné na <<http://repository.law.miami.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1244&context=umialr>>.

²⁴⁴ Hague Conference on Private International Law [online]. hcch.net, [cit. 27. ledna 2017]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/en/states/hcch-members>>.

²⁴⁵ Hague Conference on Private International Law. *PROPOSED DRAFT TEXT ON THE RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF FOREIGN JUDGMENTS* [online]. assets.hcch.net, duben 2016 [cit. 27. ledna 2017]. Dostupné na <<https://assets.hcch.net/docs/01adb7d9-13f3-4199-b1d3-ca62de79360f.pdf>>.

důsledku zaslouží poměrně kladné hodnocení. Jediným velkým negativem prozatím zůstává počet signatářských států Haagské úmluvy. Ačkoliv by tato úmluva byla ideálním řešením pro vytykané procesní vady v rámci stávajícího systému uznání a výkonu cizích rozhodnutí v USA, má např. Zeynelova²⁴⁶ za to, že se jeví jako nepravděpodobné, že tato úmluva bude ze strany Spojených států ratifikována, neboť doposud selhaly všechny pokusy. Zda se tento úsudek naplní, či ne, si budeme muset chvíli počkat, avšak domnívám se, že v případě zdárného ukončení ratifikačního procesu ze strany USA by mohlo dojít k motivaci dalších států v přístupu k této úmluvě, a ta by pak mohla nabýt velkého významu pro oblast uznání a výkonu cizích rozhodnutí zejména v obchodním právu. V opačném případě podle mého názoru ztratí pro ostatní státy smysl Haagskou úmluvu podepsat, zejména pokud nemají upraven vztah s USA pomocí bilaterální smlouvy.

Z hlediska komparace české vnitrostátní úpravy mám za to, že nový ZMPS v určitých otázkách vhodně reagoval na předchozí judikaturu soudů (např. § 23,²⁴⁷ nahrazením pojmu „justiční orgán“ za „soud/úřad cizího státu“, rozšířením možnosti uznat i správní rozhodnutí, aj.), a vylepšil tak nedostatky předchozí právní úpravy. Negativem však dle mého názoru zůstává nedorušená situace ohledně ne/možnosti uznat a vykonat rozhodnutí v ostatních nemajetkových věcech.

Co se týče vztahu českého práva k vybraným španělsky mluvícím zemím, lze zde konstatovat následující fakta. Při celkovém pohledu na věc je zřejmé, že české právo nijak zvlášť neztěžuje uznání a výkon cizích rozhodnutí pro dané státy, jelikož požaduje pouze splnění nezbytných požadavků a umožňuje tak určitou flexibilitu v oblasti této mezinárodní spolupráce.²⁴⁸ Na rozdíl od kooperace s jinými členskými státy EU však lze očekávat „pomalejší proces“, neboť zde není zavedena specifická forma spolupráce mezi danými státy. Na závěr lze vnímat jako určitý nedostatek nepatrný počet odborné literatury pro danou problematiku, neboť většina akademických pracovníků se zabývá spíše právem EU. Domnívám se tak, že by bylo vhodné, zejména pro otázky obchodního práva, podrobit tuto problematiku dalšímu výzkumu.

²⁴⁶ ZEYNELOVA, Yuliya. The Law on Recognition and Enforcement of Foreign Judgements: Is it broken and How do we fix it? *Berkeley Journal of International Law*, 2013, roč. 31, č. 1, s. 152.

²⁴⁷ Nyní se nemůže stát, že by účastník řízení neunesl své důkazní břemeno z důvodu neprokázání obsahu cizího práva.

²⁴⁸ Mám za to, že v případě, kdy jsou splněny základní stanovené požadavky v ZMPS, je možné cizí rozhodnutí v majetkových věcech bezproblémově uznat a poté vykonat.

Použité zdroje

a) monografie

- [1] BOGDAN, Michael. *Concise Introduction to EU Private International Law*. 2. vydání. Groningen: Europa Law Publishing, 2012. 228 s.
- [2] BRUN, Jean-Pierre a kolektiv. *Public Wrongs, Private Actions: Civil Lawsuits to Recover Stolen Assets*. Washington DC: World Bank Publications, 2014. 156 s.
- [3] CALSTER, Geert. *European Private International Law*. 2. vydání. Oxford: Hart Publishing, 2013. 340 s.
- [4] CAMPBELL, Dennis. *Comparative Law Yearbook of International Business*. Nizozemí: Kluwer Law International, svazek 32, 2010. 736 s.
- [5] FILHO, M., LIXINSKI, L., GIUPONNI, M. *The Law of MERCOSUR*. Oxford: Hart Publishing, 2010. 484 s.
- [6] GARCÍA-BOLÍVAR, Omar, OTERO, Hernando. *Recognition and Enforcement of International Commercial Arbitral Awards in Latin America: Law, Practice and Leading Cases*. USA: Martinus Nijhoff Publishers, 2014. 308 s.
- [7] GLOBAL INVESTMENT CENTER, *Argentina business law handbook. Investment and Trade Laws*. 2. vydání. USA: Global investment center, 2016. 309 s.
- [8] GRAHAM, James. *Guía práctica para la ejecución de sentencias y laudos comerciales*. 2. vydání. Monterrey: Zamanga Editores, 2014. 77 s.
- [9] GRAHAM, James. *Manual de Derecho internacional privado: Con énfasis en la legislación de Nuevo León*. Mexiko: Zamanga Editores, 2016. 201 s.
- [10] HAMILTON, J., GARCÍA-BOLÍVAR, O., OTERO, H. *Latin American Investment Protections: Comparative Perspectives on Laws, Treaties, and Disputes for Investors, States and Counsel*. Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2012. 616 s.
- [11] HARTLEY, Trevor. *Choice-of-court Agreements under the European and International Instruments: The Revised Brussels I Regulation, the Lugano Convention, and the Hague Convention*. Oxford: OUP Oxford, 2013. 560 s.
- [12] HOPKINS, Paul. *International Enforcement of Foreign Judgments*. Salzburg: Yorkhill Law Publishing, 2006. 580 s.

- [13] HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše, RYŠAVÝ, Lukáš. *Mezinárodní právo soukromé: procesní otázky*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 250 s.
- [14] KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. vydání. Brno-Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 462 s.
- [15] KUČERA, Zdeněk, PAUKNEROVÁ, Monika, RŮŽIČKA, Květoslav a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň-Brno: Aleš Čeněk, 2015. 430 s.
- [16] KYSELOVSKÁ, Tereza a kolektiv. *Mezinárodní soudnictví*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 131 s.
- [17] LUTZ, Robert. *A Lawyers Handbook for enforcing foreign judgements in the USA and abroad*. USA: Cambridge University Press, 2007. 630 s.
- [18] MAGNUS, Ulrich, MANKOWSKI, Peter. *Brussels I regulation*. 1. vydání. München: Sellier European Law Publishers. 2007. 852 s.
- [19] NEWMAN, L. W. *Securing and Enforcing judgements in Latin America*. 1. vydání. USA: Juris Publishing, 2014. 822 s.
- [20] ONDŘEJ, Jan. *Mezinárodní právo veřejné, soukromé, obchodní*. 5. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 491 s.
- [21] PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 334 s.
- [22] PAUKNEROVÁ, Monika. *Private International Law in the Czech Republic*. Nizozemí: Wolters Kluwer, 2011. 188 s.
- [23] PÉREZ PACHECO, Yaritza. *Reconocimiento y Ejecución de Laudos Arbitrales Comerciales Internacionales en México*. 1. vydání. Mexiko: Universidad Nacional Autónoma de México, 2015. s. 128
- [24] PIZZOLO, Calogero. *Pensar el Merocosur*. Argentina: Ediciones Jurídicas Cuyo, 1998. 406 s.
- [25] ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kolektiv. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2013. 445 s.
- [26] ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára a kolektiv. *Czech private international law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 313 s.

[27] VALDHANS, Jiří, DRLIČKOVÁ, Klára a kolektiv. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech uznání a výkonu cizího soudního rozhodnutí: analýza rozhodnutí dle nařízení Brusel I bis*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 292 s.

[28] VAŠKE, Viktor. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 477 s.

b) komentáře

[1] BRAND, Ronald., HERRUP, Paul. *The 2005 Hague Convention on Choice of Court Agreements: Commentary and Documents*. 1. vydání. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 336 s.

[2] BŘÍZA, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 745 s.

[3] DOBIÁŠ, Petr a kolektiv. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. 1. vydání. Praha: Leges, 2013. 528 s.

[4] PAUKNEROVÁ, Monika a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwers, 2013. 928 s.

c) vnitrostátní právní předpisy všech dotčených zemí

[1] aktuální znění: zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů

[2] zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním

[3] aktuální znění: zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

[4] aktuální znění: zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

[5] Argentina: Código procesal Civil y Comercial de la nación, ley N°26994, ze dne 1. října 2014, ve znění pozdějších předpisů

[6] Argentina: Ley N°17454, ze dne 20. září 1967, ve znění pozdějších předpisů

[7] Uruguay: Código General del Proceso, ley N° 15982, ze dne 15. října 1988, ve znění pozdějších předpisů

[8] Mexiko: Código Federal de Procedimientos Civiles, ze dne 26. března 1943, ve znění pozdějších předpisů

[9] Mexiko: Código de Procedimientos Civiles para el Distrito Federal, ze dne 26. října 1928, ve znění pozdějších předpisů

[10] Mexiko: Código de Comercio, ze dne 7. října 1889, ve znění pozdějších předpisů

d) legislativa EU

[1] legislativa ES/EU: Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. nařízení Brusel I), úřední věstník L 012, 16. ledna 2001

[2] legislativa ES/EU: Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, přepracované znění (tzv. nařízení Brusel I bis), úřední věstník L 351, 20. prosince 2012

[3] legislativa ES/EU: nařízení Rady ES ze dne 27. listopadu 2003, č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (tzv. Brusel II bis/a), úřední věstník L 338, 23. prosince 2003

[4] legislativa ES/EU: nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 4. července 2012, č. 650/2012, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, úřední věstník L 201, 27. července 2012

[5] legislativa ES/EU: nařízení Rady ES ze dne 18. prosince 2008, č. 4/2009, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech vyživovací povinnosti, úřední věstník L 7, 10. ledna 2009

[6] legislativa ES/EU: nařízení Rady (ES) ze dne 29. května 2000, č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, úřední věstník L 160, 30. června 2000

[7] legislativa ES/EU: Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ze dne 30. října 2007 (tzv. Luganská úmluva II), úřední věstník L 147, 10. června 2009, str. 1 – 43

e) mezinárodní smlouvy a úmluvy

[1] Convención Interamericana sobre eficacia extraterritorial de las sentencias extranjeras y laudos arbitrales extranjeros, ze dne 8. května 1979

[2] Convención Interamericana sobre competencia en la esfera internacional para la eficacia extraterritorial de las sentencias extranjeras, ze dne 24. května 1984

- [3] Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu (Hague convention on Choice of Court Agreements), ze dne 30. června 2005
- [4] Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, ze dne 10. června 1958
- [5] Protocolo de Las Leñas de Cooperación y Asistencia Jurisdiccional en materia Civil, Comercial, Laboral y Administrativa, ze dne 27. června 1992
- [6] Úmluva mezi republikou Československou a Švýcarskem o uznání a výkonu soudních rozhodnutí, ze dne 24. ledna 1929, publikovaná pod č. 23/1929 Sb.
- [7] Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, ze dne 19. října 1996
- [8] Úmluva o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ze dne 27. září 1968

f) judikatura

- [1] nález Ústavního soudu ČR ze dne 12. června 2012, sp. zn. II. ÚS 2455/09
- [2] rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. září 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009
- [3] rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. července 2016, sp. zn. 20 Cdo 1349/2016
- [4] rozhodnutí ESD ze dne 21. května 1980, 125/79, Bernard Denilauler vs. SNC Couchet Frères
- [5] rozhodnutí ESD ze dne 21. dubna 1992, C-172/91, Volker Sonntag vs. Weidmann
- [6] rozhodnutí ESD ze dne 2. června 1994, C-414/92, Solo Kleinmotoren GmbH vs. Emilio Boch
- [7] rozsudek SDEU ze dne 15. února 2007, C-292/05, Eirini Lechouritou a další vs. Německo
- [8] rozsudek SDEU ze dne 15. listopadu 2012, C-456/11, Gothaer Allgemeine Versicherung u.a. vs. Samskip GbH
- [9] Argentina: rozhodnutí CSJN ze dne 6. března 2014, CSJN: *Claren Corporation c/ Estado Nacional*
- [10] Argentina: rozhodnutí ze dne 19. května 1981, CNCiv., sala A, *Orlando, Salvador v. Sitarp*, A.S.
- [11] Uruguay: sentencia n° 31 de 15 de Marzo de 2000, *Picart Mariana y otros c/ Trans-Uruguay S.A. y otro*
- [12] Mexiko: rozhodnutí ze dne 7. října 2010, Septimo Tribunal Colegiado en Materia Civil del Primero Circuito, revisión 255/2010

g) odborné časopisy

- [1] BOHŮNOVÁ, Petra, KAPITÁN, Zdeněk. Systém uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. *Právní fórum*, 2008, č. 6, s. 228 – 235.
- [2] BŘICHÁČEK, Tomáš. Změny v obecném režimu uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v civilních věcech v EU. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 5, s. 165 – 171.
- [3] BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Bulletin advokacie*, 2014, č. 7-8, s. 38 – 42.
- [4] BŘÍZA, Petr. Nový český zákon o mezinárodním právu soukromém v kontextu práva EU a mezinárodních smluv. *Právní rozhledy*, 2013, roč. 21, č. 17, s. 580 – 589.
- [5] CÁRDENAS, Sara. Panorama del sistema de derecho internacional privado Argentino en materia de reconocimiento y ejecución de sentencias y laudos arbitrales extranjeros. *Universidad de Buenos Aires*, 2003, s. 1 – 31.
- [6] CÓRDOBA, Stella. Efectos de la sentencia extranjera en la actividad notarial. *Asociación de Escribanos del Uruguay*, 1997, vol. 83, n° 1-12, s. 89 – 105.
- [7] ČECH, Ondřej, KUŘECOVÁ, Vladěna. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu: Nový právní instrument mezi ČR a USA. *Právní rádce*, 2009, č. 8, s. 39 – 40.
- [8] HUDECOVÁ, Lucia, KRÁLÍČEK, Jaroslav. Uznávání a výkon cizích rozhodnutí v evropském justičním prostoru aneb co přináší nové nařízení Brusel I bis. *Právník*, 2015, roč. 154, č. 2, s. 145-163.
- [9] KONEČNÁ, Petra, HOBL, Jaroslav. Přepřacované nařízení Brusel I z pohledu uznání a výkonu rozhodnutí. *Komorní listy*, 2013, roč. 5, č. 3, s. 27 – 31.
- [10] MIŠŮR, Peter. Evropský parlament podpořil schválení Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu jménem EU. *Obchodněprávní revue*, 2015, č. 2, s. 48 – 54.
- [11] OESTREICHER, Yoav. „We’re on a Road to Nowhere“ – Reasons for the Continuing Failure to Regulate Recognition and Enforcement of Foreign Judgments. *The International Lawyer*, 2008, roč. 42, č. 1, s. 59 – 86.
- [12] ONETTO, Andres. Enforcement of foreign judgements: a comparative analysis of common law and civil law. *Butterworths Journal of International Banking and Financial Law*, 2008, volume 23, s. 36 - 38.

- [13] PAUKNEROVÁ, Monika. Mezinárodní civilní procesní právo po vstupu České republiky do EU – vybrané otázky. *Právní rozhledy*, 2004, roč. 12, č. 4, s. 333 – 338.
- [14] PÉREZ-CORREA, Fernando. Enforcement and Recognition of Foreign Judgements and Arbitral Rewards in México. *Defense Counsel Journal*, 2010, č. 3, s. 384 – 395.
- [15] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Návrh zákona o mezinárodním právu soukromém – dopady do obchodní oblasti. *Obchodněprávní revue*, 2011, č. 10, s. 290 – 294.
- [16] VYBÍRAL, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Soudce*, 2012, č. 7 – 8, s. 14 – 17.
- [17] ZEYNALOVA, Yuliya. The Law on Recognition and Enforcement of Foreign Judgements: Is it broken and How do we fix it? *Berkeley Journal of International Law*, 2013, roč. 31, č. 1, s. 150 - 205.
- [18] ZVOLSKÝ, Ladislav. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu – 1. část. *Právní fórum*, 2009, č. 9, s. 373 – 379.
- [19] ZVOLSKÝ, Ladislav. Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu – 2. část. *Právní fórum*, 2009, č. 10, s. 439 – 446.

h) sborníky

- [1] ARAUJO, Nadia, MARGUES, Frederico. Recognition of foreign judgements in Brazil: The experience of the Supreme court and the shift to the Superior federal court. In BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume VII, 2005, s. 119 – 130.
- [2] FERNANDEZ ARROYO, Diego. What´s new in Latin American Private international law? In BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume VII, 2005, s. 85 – 117.
- [3] FERNANDEZ ARROYO, Diego. A new autonomous dimension for the Argentinian private international law 52ystém. In BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*: Německo: Sellier European Law Publishers, volume XVI, 2014 – 2015. s. 411 – 428.
- [4] SCHULZ, Andrea. The Hague convention of 30 June 2005 on choice of court agreements. In BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume VII, 2005, 2014 – 2015. s. 1 – 16.

[5] UHLÍŘOVÁ, Petra. New Private International Law in the Czech Republic. In BONOMI, ŠARČEVIČ, VOLKEN (ed). *Yearbook of Private International Law*. Německo: Sellier European Law Publishers, volume XVI, 2014 – 2015. s. 469 – 510.

ch) internetové zdroje

[1] ARAUJO, Nadia. *Dispute Resolution in MERCOSUL: The Protocol of Las Leñas and the Case Law of the Brazilian Supreme Court* [online]. Repository.law.miami.edu, 4. ledna 2001 [cit. 27. ledna 2017].

Dostupné na

<<http://repository.law.miami.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1244&context=umialr>>.

[2] ČECH, Ondřej, KUŘECOVÁ, Vladěna. *Haagská úmluva o volbě soudu* [online]. epravo.cz, 20. května 2009 [cit. 8. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/haagska-umluva-o-volbe-soudu-56445.html>>.

[3] ČECHOVÁ, Linda, KOČICOVÁ, Věra. *Brusel I bis aneb „nové“ nařízení Brusel I* [online]. epravo.cz, 23. ledna 2015 [cit. 19. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/brusel-i-bis-aneb-nove-narizeni-brusel-i-96753.html>>.

[4] ČERVINKA, Michal. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v novém zákoně o mezinárodním právu soukromém* [online]. epravo.cz, 10. června 2014 [cit. 16. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/uznani-a-vykon-cizichrozhodnuti-v-novem-zakone-o-mezinarodnim-pravu-soukromem-94534.html>>.

[5] Hague Conference on Private International Law [online]. hcch.net, [cit. 27. ledna 2017]. Dostupné na <<https://www.hcch.net/en/states/hcch-members>>.

[6] Hague Conference on Private International Law. *PROPOSED DRAFT TEXT ON THE RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF FOREIGN JUDGMENTS* [online]. assets.hcch.net, duben 2016 [cit. 27. ledna 2017]. Dostupné na <<https://assets.hcch.net/docs/01adb7d9-13f3-4199-b1d3-ca62de79360f.pdf>>.

[7] HARTLEY, Trevor, DOGAUCHI, Masato. *Explanatory Report on the 2005 Hague Choice of Court Agreements Convention* [online]. assets.hcch.net, říjen 2013 [cit. 6. ledna 2017]. Dostupné na <<https://assets.hcch.net/docs/9d7c6cf9-6266-43dc-a9b9-c433503e9ff6.pdf>>.

[8] Organización de los Estados Americanos [online]. oas.org., [cit. 7. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.oas.org/juridico/spanish/firmas/b-41.html>>.

[9] Organización de los Estados Americanos [online]. oas.org., [cit. 8. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.oas.org/juridico/spanish/firmas/b-50.html>>.

[10] PÉREZ, Fernando. *Mexiko: Enforcement of Foreign Judgements 2016* [online]. iclg.co.uk, 10. března 2016 [cit. 20. ledna 2017]. Dostupné na <<http://www.iclg.co.uk/practice-areas/enforcement-of-foreign-judgments/enforcement-of-foreign-judgments-2016/mexico>>.

[11] SCHULZ, Andrea, TUÑON, Arnau, MEZA, Rita. *The american instruments on Private international law* [online]. assets.hcch.net, červen 2005 [cit. 8. ledna 2017]. Dostupné na <https://assets.hcch.net/upload/wop/jdgm_pd31e.pdf>.

[12] SILVEIRA, Mariana. *Jurisdiction – Fundamental Concepts: Focus on Latin America (DRAFT)* [online]. ilpf.org, 11. srpna 2000 [cit. 16. ledna 2017]. Dostupné na <http://www.ilpf.org/events/jurisdiction2/presentations/silveira_pr/silveira.htm>.

[13] ŠINDELKOVÁ, Martina. *Nové nařízení Brusel I bis – změny právní úpravy* [online]. epravo.cz, 22. dubna 2015 [cit. 5. listopadu 2016]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nove-narizeni-brusel-i-bis-zmeny-pravni-upravy-97498.html>>.

[14] VALOVÁ, Iva, MACKOCKOVIČOVÁ, Michaela. *Výkon cizozemského soudního rozhodnutí dle nařízení Brusel I a Brusel I bis v právním řádu České republiky* [online]. epravo.cz, 25. listopadu 2015 [cit. 6. listopadu 2016]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/vykon-cizozemskeho-soudniho-rozhodnuti-dle-narizeni-brusel-i-a-brusel-i-bis-v-pravnim-radu-ceske-republiky-99691.html?mail>>.

i) další zdroje

[1] Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ANAG, 2012, 38 s.

[2] KOM (2009) 174, zpráva Komise evropských společenství o uplatňování nařízení Brusel I, ze dne 21. 4. 2009

[3] Návrh nařízení EP a Rady o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, KOM (2010) 748

[4] Zelená kniha o posouzení nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (KOM (2009)175), a její následná veřejná konzultace, uzavřená dne 30. června 2009

Shrnutí

Má diplomová práce s názvem „*Problematika uznání a výkonu cizích rozhodnutí se zaměřením na vybrané španělsky mluvící země mimo EU*“ je zaměřena především na komparaci podmínek a právní úpravy v dané právní oblasti, a to z pohledu tří různých právních systémů.

V první části práce je věnována pozornost vysvětlení dotčených pojmů v dané problematice. Dále je rozebráno nařízení EU (Brusel I bis) a možnost využití komunitárního práva vůči třetím zemím. Třetí část práce poskytuje komplexní pohled na dotčené předpisy ve vybraných státech Latinské Ameriky, a to nejen z pohledu vnitrostátního práva, ale i mezinárodní úrovně. Z důvodu rozdílných požadavků a právních systémů byly pro tuto práci vybrány země: Argentina, Mexiko a Uruguay. Závěrem se práce zabývá novou vnitrostátní právní úpravou procesu uznání a výkonu cizích rozhodnutí v rámci zákona o mezinárodním právu soukromém.

Lze shrnout, že tato práce nabízí pohled na jednotlivé odlišnosti v řízení o uznání a výkonu cizích rozhodnutí, a rovněž poukazuje na některé nedostatky právní úpravy či aplikace předpisů v praxi. Celé pojednání vychází z právní úpravy k 1. 1. 2017.

Abstract

My thesis with the title: „*Issue of recognition and enforcement of foreign judgements within selected non-EU Spanish speaking countries*“ is mainly focused on the comparison of requirements and legislation in this field of law and that from the perspective of three legal systems.

First of all the attention is dedicated to the explanation of terms in the mentioned issue. Then is analyzed the EU regulation (Brusel I bis) and the possibility of using EU law in relation to the third countries. The third part provides a comprehensive view on the relevant legal rules in the selected countries in Latin America, not only in perspective of domestic law but also international level. Due to different requirements and legal systems were chosen for this thesis following countries: Argentina, Mexico and Uruguay. Finally, the thesis deals with a new national modification of the process of recognition and enforcement of foreign judgments under the Act on Private International Law.

It may be summarized that this thesis provides a view on individual differences in the procedure of recognition and enforcement of foreign judgements and also points out some dearths in the legislation or the application of regulation in practice. Whole thesis is based on the legislation up to 1. 1. 2017.

Klíčová slova**Key words**

uznání	recognition
výkon	enforcement
cizí rozhodnutí	foreign judgements
exequatur	exequatur
vzájemnost	reciprocity
výlučná pravomoc	exclusive jurisdiction
mezinárodní právo soukromé	international private law
zákon o mezinárodním právu soukromém	Act of private international law
Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu	Convention on choice of court agreements
nařízení Brusel I bis	EU regulation Brussel I bis
Argentina	Argentina
Mexiko	Mexico
Uruguay	Uruguay
veřejný pořádek	public order